

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
“ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ”
АВТОМОБІЛЬНО-ДОРОЖНИЙ ІНСТИТУТ

Факультет “Економіка і управління”
Кафедра “Економіка і фінанси”

ЗАТВЕРДЖУЮ:
Декан факультету
_____ Л.П. Вовк
“ _____ ” _____ 2012 р.

Рекомендовано
навчально-методичною
комісією факультету,
протокол засідання № _____
від “ _____ ” _____ 2012 р.
Голова комісії
к.і.н., доц. _____ М.А. Шипович

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни циклу природничо-наукової
та загальноєкономічної підготовки
“Мікроекономіка”
галузь знань 0305 – Економіка та підприємництво
напрямок підготовки 6.030502 – Економічна кібернетика
Курс – II, семестр – IV

Рекомендовано кафедрою “Економіка і фінанси”, протокол № 5 від
“ 5 ” листопада 2011 р.

Зав. кафедрою
д.е.н., проф.

В.П. Полуянов

Програму склала
к.е.н., доц.
“ _____ ” _____ 2011 р.

О.І. Черноус

Затверджено навчально-методичною комісією спеціальності
“Економічна кібернетика”, протокол засідання № _____ від
“ _____ ” _____ 2012 р.

Голова комісії, к.е.н., доц.

В.Л. Ніколаєнко

Горлівка 2012р.

Лист перезатвердження робочої програми
з дисципліни “Мікроекономіка”

Вніс зміни до програми
_____ 20__ р.
“ _____ ” _____ 20__ р.
Рекомендована кафедрою “Економіка і
фінанси”, протокол засідання
№ _____ 20__ р.,
Зав. кафедрою

Затверджена навчально-методичною
комісією факультету “Економіка і
управління”, протокол засідання № _____
від “ _____ ” _____ 20__ р.,
Голова комісії

Вніс зміни до програми
_____ 20__ р.
“ _____ ” _____ 20__ р.
Рекомендована кафедрою “Економіка і
фінанси”, протокол засідання
№ _____ 20__ р.,
Зав. кафедрою

Затверджена навчально-методичною
комісією факультету “Економіка і
управління”, протокол засідання № _____
від “ _____ ” _____ 20__ р.,
Голова комісії

Вніс зміни до програми
_____ 20__ р.
“ _____ ” _____ 20__ р.
Рекомендована кафедрою “Економіка і
фінанси”, протокол засідання
№ _____ 20__ р.,
Зав. кафедрою

Затверджена навчально-методичною
комісією факультету “Економіка і
управління”, протокол засідання № _____
від “ _____ ” _____ 20__ р.,
Голова комісії

1. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНИЙ РОЗДІЛ

1.1. Загальні положення

Робоча програма складена згідно з освітньо-професійної програми та навчального плану підготовки бакалавра напряму 6.030502 „Економічна кібернетика”. “Мікроекономіка” – це одна з нормативних дисциплін, яку вивчають студенти напряму підготовки 6.030502 „Економічна кібернетика”.

Дисципліна складається з таких розділів:

1. Дослідження економічних чинників, що обумовлюють діяльність суб'єктів господарювання, визначають пріоритети споживачів та виробників, власників фінансових ресурсів та цінних паперів.
2. Загальноекономічні та специфічні методи мікроекономіки.
3. Моделювання, граничний аналіз.
4. Проблема вибору в умовах обмеженості ресурсів.
5. Поняття еластичності та її детермінанти.
6. Теорія поведінки споживача.
7. Ефект доходу та ефект заміщення.
8. Сутність і структура економічних та бухгалтерських витрат.
9. Конкурентна політика фірми.
10. Монополія та олігополія.
11. Цінова дискримінація.
12. Фактори виробництва в мікроекономічному аналізі.
13. Рентабельність інвестицій.
14. Фактори економічного ризику.
15. Дисконтування.
16. Економічна ефективність і добробут.

1.2. Мета викладання дисципліни

Мікроекономіка – це розділ економічної теорії, який вивчає поведінку людей і механізм ухвалення рішень окремими економічними суб'єктами (індивідами, домашніми господарствами, підприємствами) в умовах обмеженості ресурсів. Необхідність роботи підприємств, всіх галузей виробництва в умовах перехідної економіки висувають жорсткі вимоги щодо економічної підготовки фахівців з вищою освітою в галузі управління і економіки.

Мета вивчення дисципліни – пізнання методологічних принципів мікроекономічного аналізу економічної поведінки суб'єктів ринку.

Предметом мікроекономіки є економічні відносини між суб'єктами господарювання в умовах обмеженості ресурсів, економічна поведінка виробників, споживачів, власників виробничих та фінансових ресурсів.

1.3. Задачі вивчення дисципліни і основні вимоги до рівня засвоєння змісту дисципліни

Основними задачами вивчення дисципліни є вивчення:

- економічних чинників, що обумовлюють діяльність суб'єктів господарювання, визначають пріоритети споживачів та виробників, власників фінансових ресурсів та цінних паперів;
- загальноекономічних та специфічних методів мікроекономіки;
- моделювання і граничного аналізу;
- особливостей економічного вибору в умовах обмеженості ресурсів;
- поняття еластичності та її детермінанти;
- теорії поведінки споживача, ефекту доходу та ефекту заміщення;
- сутності і структури економічних та бухгалтерських витрат;
- конкурентної політики фірми та умови функціонування монополії та олігополії, цінової дискримінації;
- рентабельності інвестицій і факторів економічного ризику;
- дисконтування, економічного ефекту і добробуту.

У результаті вивчення курсу студент повинен уміти:

самостійно виконувати техніко-економічні розрахунки, пов'язані з аналізом і обґрунтуванням раціональної поведінки мікросистем в ринкових умовах господарювання;

самостійно працювати з необхідною літературою з метою грамотного викладання теоретичного матеріалу.

В результаті вивчення курсу студент повинен знати:

- економічні чинники, що обумовлюють діяльність суб'єктів господарювання;
- загальноекономічні та специфічні методи мікроекономіки;
- моделювання і граничний аналіз;
- особливості економічного вибору в умовах обмеженості ресурсів;
- поняття еластичності та її детермінанти;
- теорії поведінки споживача, ефекту доходу та ефекту заміщення;
- сутність і структуру економічних та бухгалтерських витрат;
- конкурентну політику фірми та умови функціонування монополії та олігополії, цінової дискримінації;
- рентабельність інвестицій і фактори економічного ризику;
- дисконтування, економічний ефект і добробут населення.

1.4. Перелік дисциплін, необхідних для вивчення даної дисципліни

Базою курсу “Мікроекономіка” є наступні основні дисципліни: “Вища математика”, “Основи економічної теорії”.

1.5. Місце дисципліни в професійній підготовці спеціаліста

“Мікроекономіка” відноситься до циклу дисциплін загальноєкономічної підготовки студентів вищого навчального закладу і є нормативною дисципліною при підготовці бакалаврів з економіки підприємства напряму підготовки 6.030502 „Економічна кібернетика”. Дисципліна передувє вивченню дисциплін „Менеджмент” та „Економіка підприємства”.

2. РОЗКЛАД НАВЧАЛЬНИХ ГОДИН

Розподіл навчальних годин дисципліни “Мікроекономіка” за основними видами навчальних занять наведено в табл. 2.1.

Таблиця 2.1 - Розклад навчальних годин дисципліни “Мікроекономіка”

Види навчальних занять	Всього		Семестр
	годин	кредитів ECTS	4
Загальний обсяг дисципліни	126	3,5	126
теоретична частина	126		126
1. Аудиторні заняття	68		68
з них:			
1.1 Лекції	34		34
1.2 Практичні заняття	34		34
2. Самостійна робота	26		26
з них:			
3.1. Підготовка до лекційних занять	9		9
3.2. Підготовка до практичних занять	9		9
3.2. Підготовка до МРК 1 та МРК 2	4		4
3.3 Індивідуальне завдання	4		4
4. Контрольні заходи	32		32

3. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

3.1. Семестр 4

3.1.1. Лекційні заняття

Тема і зміст лекцій дисципліни “Мікроекономіка” наведені в табл. 3.1.

Таблиця 3.1 – Теми і зміст лекцій семестр 4

Номер теми	Назва теми та її зміст	Обсяг лекцій, ак. годин	Обсяг самостійної роботи, ак. годин
1	2	3	4
	Модуль 1		
1	<p><u>Вступ до дисципліни. Предмет і метод мікроекономіки.</u></p> <p>Мікроекономіка в системі економічних наук. Методологія мікроекономіки: теорії і моделі. Економічний вибір в умовах обмеженості ресурсів. Мікросистема: поняття, різновиди. Крива виробничих можливостей.</p> <p><u>Ринковий попит та пропозиція.</u></p> <p>Попит на товари – як сума індивідуальних попитів (означення і побудова графіків). Зміна попиту та зміна обсягу попиту, фактори зміни (економічний, алгебраїчний, графічний аналіз). Ринкова пропозиція. Зміна пропозиції та зміна обсягу пропозиції, фактори зміни (економічний, алгебраїчний, графічний аналіз). Взаємодія попиту та пропозиції. Ринкова ціна та ціна рівноваги, обсяг рівноваги. Механізм встановлення ринкової рівноваги (павутиноподібна модель). Вплив зміни попиту та пропозиції на рівновагу, взаємодія змін попиту та пропозиції.</p> <p><u>Теорія еластичності.</u></p> <p>Поняття «еластичності» для загального випадку. Концепція еластичності взаємозв'язаних показників. Еластичність попиту. Основні властивості еластичності. Оцінка еластичності зростаючої та спадної функції. Еластичність ступеневої функції. Дуговий метод розрахунку еластичності. Еластичність попиту за чинниками впливу: еластичність попиту за власною ціною блага, еластичність попиту за ціною взаємодоповнюючого блага (перехресна еластичність), еластичність попиту за доходом. Зв'язок між еластичністю попиту за власною ціною блага та доходом виробника.</p> <p>Еластичність пропозиції. Фактори впливу на еластичність пропозиції. Еластичність пропозиції за власною ціною блага, еластичність пропозиції за</p>	1	
2		2	1
3		2	

Продовження табл. 3.1

1	2	3	4
4	<p><u>Корисність економічного блага.</u> Корисність і уподобання в економічній теорії. Поняття корисності. Сукупна та гранична корисність. Функція корисності. Закон спадної граничної корисності економічного блага. Процес споживання та динаміка зміни сукупної та граничної корисності. Закон спадної граничної корисності економічного блага. Уподобання споживача.</p>	2	1
5	<p><u>Економічний вибір.</u> Побудова кривих байдужості. Карта кривих байдужості. Властивості кривих байдужості. Окремі випадки кривих байдужості. Поняття взаємозамінних благ, взаємодоповнюючих благ, нейтральних благ, благ з від'ємною корисністю. Види поверхонь байдужості для перерахованих вище благ (пара взаємозамінних благ, пара взаємодоповнюючих благ, пара «нейтральне благо – благо з додатною корисністю»). Гранична норма заміщення. Бюджетне обмеження споживача. Модель можливого. Поняття нахилу бюджетної лінії. Вплив зміни доходу споживача, системи оподаткування, субсидій, квот тощо на положення бюджетної лінії. Зміна цін та її вплив на бюджет споживача. Рівновага споживача: економічна, алгебраїчна та графічна інтерпретація. Вибір оптимального споживчого кошику. Методи знаходження точки рівноваги.</p>	2	1
6	<p><u>Аналіз поведінки споживача.</u> Реакція споживача на зміну доходу. Крива «дохід-споживання». Функція попиту від доходу: крива Енгеля. Поняття нормальних благ та благ нижчої споживчої цінності. Функції Торквінста. Реакція споживача на зміну цін товарів. Крива «ціна – споживання». Крива індивідуального попиту. Поняття звичайних благ та благ Гіффена.</p>	2	1
7	<p>Ефект заміни та ефект доходу. Вплив ефектів за Слуцьким та за Хіксом. Рівняння Слуцького. Взаємодія ефектів заміни та доходу. Прийняття рішень в ситуаціях з ризиком. Невизначеність та економічний ризик. Умови схильності та несхильності споживача до ризику. Ризик та ефективність економічних рішень.</p> <p><u>Теорія граничних продуктів та мікроекономічна модель фірми.</u> Фірма як суб'єкт ринку та виробнича ринкова система. Фактори виробництва та їх класифікація. Мотивація поведінки фірми. Економічні періоди функціонування фірми та множина можливих комбінацій ресурсів. Миттєвий, короткотерміновий та довготерміновий періоди функціонування фірми.</p>	2	1
	<p>Поняття та параметри виробничої функції. Виробнича функція як економічна модель технології, способи побудови виробничої функції (табличний, алгебраїчний, графічний). Основні властивості виробничої функції.</p> <p>Сукупний, середній та граничний продукт у короткотерміновому періоді: означення, графічний аналіз взаємного розміщення кривих. Закон спадної продуктивності факторів виробництва. Двофакторна виробнича функція. Ізокванта та її властивості. Карта ізоквант. Гранична норма технічного заміщення. Границі заміщення факторів.</p>		

	Зміна технології, зміна масштабу у довготерміновому періоді. Постійний, спадний та зростаючий ефект від збільшення масштабу виробництва.		
--	--	--	--

Продовження табл. 3.1

1	2	3	4
8	<p><u>Витрати виробництва.</u> Поняття і види витрат. Економічний та бухгалтерський підходи до визначення витрат. Альтернативні витрати. Явні та неявні; внутрішні та зовнішні витрати. «Нормальний прибуток» як елемент витрат. Економічний та бухгалтерський прибуток.</p> <p>Витрати виробництва у короткотерміновому періоді. Постійні, змінні, сукупні, середні та граничні витрати. Означення, графічний аналіз особливостей взаємного розташування та закономірностей зміни кожного з видів витрат, точки мінімуму та їх взаємне розташування. Закон зростаючих граничних витрат.</p> <p>Витрати виробництва в довготерміновому періоді. Криві довготермінових витрат та їх види. Поняття ізокости: означення, побудова, властивості. Карта ізокост. Рівновага виробника: вибір комбінації виробничих факторів за критеріями мінімізації витрат чи максимізації випуску. Рівновага виробника: графічна, алгебраїчна та економічна інтерпретація. Траєкторія розширення виробничої діяльності фірми. Концепція мінімально ефективного розміру підприємства.</p> <p><u>Ринок досконалої конкуренції.</u></p>	2	
9	<p>Поняття ринкової структури. Види ринкових структур та їх ознаки.</p> <p>Характерні риси ринку досконалої конкуренції. Досконало конкурентна фірма та умови її функціонування. Ринковий попит та крива попит на продукцію фірми за умов досконалої конкуренції.</p> <p>Сукупний, середній та графічний дохід фірми, їх графічне відображення. Пропозиція фірми та ринкова пропозиція. Конкурентна стратегія фірми у довготерміновому періоді. Ефективність ринку досконалої конкуренції.</p>	2	
	Всього лекційних занять модулю 1	17	5
10	<p style="text-align: center;">Модуль 2</p> <p><u>Монопольний ринок.</u></p> <p>Модель чистої монополії та її характеристика. Поняття та ознаки. Природні, економічні, адміністративні та правові бар'єри монопольного ринку. Різновиди монополій: відкриті, закриті, природні. Монопсонія.</p> <p>Монопольний ринок у короткотерміновому та довготерміновому періодах. Визначення монополістом ціни та обсягу виробництва (графічна та алгебраїчна інтерпретація). Вплив на поведінку монополіста цінової еластичності попиту. Пропозиція фірми монополіста та особливості її формування. Цінова дискримінація. Рівновага фірми-монополіста у довготерміновому періоді. Економічні наслідки та соціальна ціна монополії.</p> <p>Порівняльний аналіз досконалої конкуренції та монополії. Державне регулювання монопольної діяльності, антимонопольна політика.</p>	2	1
11,	<u>Ринок монополістичної конкуренції.</u>		

12	Сутність та основні риси ринку монополістичної конкуренції: ознаки та умови функціонування. Ринкова поведінка монополістичного конкурента. Максимізація прибутку. Цінова політика фірми. Короткотермінова та довготермінова рівновага фірми (графічна інтерпретація). Сутність та передумови розвитку нецінової конкуренції. Поглиблення диференціації продукту	2	
----	---	---	--

Продовження табл. 3.1

1	2	3	4
13, 14	<p><u>Олігополістична структура ринку.</u> Олігополія, її сутність та основні ознаки. Показники концентрації ринку. Основні причини існування олігополії. Різноманітність олігополістичних структур, загальна взаємозалежність і складність аналізу поведінки підприємства на ринку. Дуополія: суть моделей Курно та Бертрана. Олігополістичне ціноутворення. Моделі олігополістичного ціноутворення: цінова війна та її наслідки; картель та легальні угоди; таємні та мовчазні змови (лідерство у цінах). Модель ламаної кривої попиту. Ціноутворення за принципом: «витрати плюс ...». Основний зміст нецінової конкуренції. Олігополія та економічна ефективність. Науково-технічний прогрес за умов олігополії. Економічні наслідки олігополії. Державне регулювання олігополії.</p>	2	1
15	<p><u>Похідний попит.</u> Похідний попит. Взаємозв'язок ринку продукту та ринків факторів виробництва. Попит на продукт та попит на фактори виробництва. Вплив різновиду структури ринку продукту на похідний попит. Похідний попит за досконалої конкуренції на ринку продукту та на ринку факторів виробництва. Цінова еластичність попиту на ресурс виробництва. Похідний попит та принцип оплати факторів. Порівняння граничного доходу та граничних витрат товаровиробника при споживанні одного фактора виробництва.</p>	2	1
16	<p><u>Ринок праці і ринок капіталу.</u> Праця як фактор виробництва, її мобільність. Характеристика досконало конкурентного ринку праці. Обґрунтування рішення про найм. Формування індивідуального, галузевого та ринкового попиту на працю. Ринкова пропозиція праці на досконало конкурентному ринку. Обґрунтування вибору робітника щодо праці та відпочинку: інструментарій ординалістської теорії корисності. Особливості ринкової пропозиції праці. Рівновага на ринку праці. Еластичність пропозиції праці для галузей з різною динамікою витрат на виробництво. Контроль профспілок над пропозицією робочої сили, рівнем заробітної плати та продуктивністю праці. Двостороння монополія і визначення реального рівня заробітної плати. Капітал як фактор виробництва. Капітал як ресурс тривалого використання; форми капіталу. Попит та пропозиція капіталу. Поняття вибору у часі. Споживання та інвестиції. Уподобання у часі. Побудова бюджетного обмеження для випадку вибору обсягів споживання між теперішніми та майбутніми періодами. Оптимальний вибір. Попит та пропозиція капіталу. Вступ до аналізу інвестиційних рішень. Поняття дисконтованої величини. Види процентних ставок. Реальна та номінальна процентні ставки. Рівень дохідності, прибуток на капітал. Поняття теперішньої та майбутньої вартості у прийнятті інвестиційних рішень.</p>	2	1

Модуль 1			
1	<u>Практична робота №1.</u> Побудова кривої виробничих можливостей.	4	1
2	<u>Практична робота №2.</u> Розрахунок коефіцієнту еластичності попиту. Зміна попиту.	4	1
3	<u>Практична робота №3.</u> Ринкова пропозиція. Розрахунок коефіцієнту еластичності пропозиції. Зміна пропозиції.	4	1
4	<u>Практична робота №4.</u> Поведінка споживачів на ринку товарів. Правило максимізації корисності. Побудова бюджетної лінії та кривої байдужості. Рівновага споживача.	5	2
Всього практичних занять модулю 1		17	5

Продовження табл. 3.2

Модуль 2			
5	<u>Практична робота №5.</u> Витрати виробництва. Розрахунок прибутку, загальних, середніх та граничних витрат.	4	1
6	<u>Практична робота №6.</u> Аналіз моделей ринку: досконала конкуренція та досконала монополія.	4	1
7	<u>Практична робота №7.</u> Аналіз моделей ринку: монополістична конкуренція та олігополія.	4	1
8	<u>Практична робота №8.</u> Ціноутворення на ринку ресурсів.	5	1
Всього практичних занять модулю 2		17	4

3.1.3. Самостійна робота студентів

Самостійна робота студентів складається з самостійної проробки лекційного матеріалу при підготовці до практичних і лекційних занять, роботи з нормативно-законодавчою і періодичною літературою, статистичними звітами, виконання індивідуального завдання. Обсяг самостійної роботи наведено в табл. 3.1, 3.2. Індивідуальне завдання передбачає самостійну роботу студентів у кількості 4 год.

Під час виконання індивідуального завдання самостійна робота полягає в роботі з нормативною та довідковою літературою, в виконанні розрахунків, передбачених індивідуальним завданням.

Перелік теоретичних питань індивідуальних завдань

1. Проаналізувати економічний вибір в умовах обмеженості ресурсів.
2. Надати визначення поняттю мікросистема, її різновиди.
3. Обґрунтувати поняття лінії виробничих можливостей (ЛПВ) і проаналізувати закон зростаючих (альтернативних) витрат.
4. Надати порівняльну характеристику двом поняттям – економічні потреби і економічні блага.
5. Проаналізувати основні положення теорії «помилкових» і «дійсних» потреб.
6. Обґрунтувати основні положення теорії абсолютних і відносних потреб.
7. Проаналізувати основні положення теорії родових і похідних потреб.
8. Надати визначення поняттю «попит», його графічне зображення.
9. Проаналізувати зміни попиту під впливом цінових і нецінових детермінантів.
10. Проаналізувати цінову еластичність попиту, її різновиди.
11. Охарактеризувати чинники цінової еластичності попиту.
12. Методика розрахунку перехресної еластичності попиту.
13. Надати визначення поняттю «пропозиція», її графічне зображення.
14. Проаналізувати зміни пропозиції під впливом нецінових детермінантів.
15. Методика визначення еластичності пропозиції.
16. Надати визначення поняттю ринковий механізм.
17. Проаналізувати умови ринкової рівноваги.
18. Надати порівняльну характеристику ефекту доходу і заміщення економічних благ .
19. Проаналізувати дію закону спадної граничної корисності.
20. Надати порівняльну характеристику сукупної і граничної корисності.
21. Проаналізувати дію правила максимізації корисності.
22. Графічне зображення бюджетної лінії в теорії споживчої поведінки.
23. Графічне зображення кривої байдужості в теорії споживчої поведінки.
24. Проаналізувати особливості технології виробництва, графічне зображення ізокванти.
25. Проаналізувати особливості виробництва з одним змінним чинником.
26. Проаналізувати особливості виробництва з двома змінними чинниками.
27. Обґрунтувати ефект зростання масштабу виробництва.
28. Надати порівняльну характеристику зовнішнім і внутрішнім витратам.

29. Надати порівняльну характеристику нормальному і економічному прибутку.
30. Графічне зображення постійних, змінних і загальних витрат фірми.
31. Надати порівняльну характеристику середнім і граничним витратам.
32. Проаналізувати витрати виробництва в довгостроковому періоді, графічне зображення ізокошти.
33. Проаналізувати особливості рівноваги виробника та умов мінімізації витрат виробництва.
34. Надати порівняльну характеристику моделям ринкових структур.
35. Визначити принципи поведінки фірми в умовах ринку чистої конкуренції.
36. Проаналізувати попит на продукт конкурентного продавця. Динаміка зміни середнього, валового і граничного доходу.
37. Визначити умови максимізації прибутку в короткостроковому періоді за умов чистої конкуренції: зіставлення валового доходу і валових витрат.
38. Визначити умови максимізації прибутку в короткостроковому періоді за умов чистої конкуренції: зіставлення граничного доходу і граничних витрат.
39. Проаналізувати умови правила максимізації прибутку ($MR = MC$).
40. Проаналізувати тенденцію зміни граничних витрат і криву пропозиції в короткостроковому періоді за умов чистої конкуренції.
41. Визначити умови максимізації прибутку в довгостроковому періоді за умов чистої конкуренції.
42. Обґрунтувати умови функціонування чистої монополії: поняття, принципи поведінки фірми.
43. Проаналізувати бар'єри для вступу до монопольної галузі.
44. Проаналізувати особливості формування попиту на продукт монопольного продавця.
45. Показати залежність об'єму виробництва від попиту і доходу в умовах чистої монополії.
46. Визначити умови максимізації прибутку чистого монополіста в короткостроковому періоді.
47. Методика визначення економічної ефективності чистої монополії.
48. Охарактеризувати умови цінової дискримінації.
49. Надати визначення поняттю монополістичної конкуренції.
50. Обґрунтувати умови максимізації прибутку монопольного конкурента в короткостроковому періоді.
51. Проаналізувати поведінку монополістично конкурентної фірми в довгостроковому періоді.

52. Проаналізувати методи просування продукції монопольного конкурента: матриця «товар – ринок».

53. Реклама як спосіб просування продукції монопольного конкурента.

54. Визначити характерні риси олігополії.

55. Визначити умови поведінки олігополіста на ринку: моделі змови і таємної змови.

56. Обґрунтувати особливості ціноутворення при олігополії: правило «великого пальця».

57. Визначити умови поведінки олігополіста за відсутності змови: модель ламаної кривої попиту.

58. Визначити особливості функціонування дуополії Курно.

59. Використання теорії ігор під час пояснення поведінки олігополіста.

60. Порівняння ціни попиту і ціни пропозиції капіталу та інвестицій.

Перелік типових практичних задач за варіантами

Задача 61

Функція ринкового попиту $Q = 10 - 4p$. Збільшення доходів населення привело до збільшення попиту на 20%-ів при кожній ціні. Знайдіть нову функцію попиту. Визначити максимальну ціну попиту.

Задача 62

Ринковий попит на фотоплівку «Fuji» заданий функцією $Q = 18 - 2p$. Зниження цін на фотоапарати привело до збільшення попиту на плівку на 15%-ів при кожній ціні. Знайдіть нову функцію попиту. Визначити максимальну ціну попиту.

Задача 63

Ринковий попит на відеокасети «JVC» заданий функцією $Q = 55 - 7p$. Зростання цін на відеоплеєри призвело до падіння попиту на відеокасети на 10%-ів. Знайдіть нову функцію попиту. Знайдіть максимальну ціну попиту.

Задача 64

Попит на масло заданий функцією $Q_d = 10 - p$, а пропозиція $Q_s = 4p - 5$. Зниження ціни на маргарин призвело до зміни величини попиту на масло у розмірі 10%-ів для кожної ціни. Одночасно підвищення ціни молока призвело до зміни пропозиції масла на 20%-ів для кожної ціни.

а) Які знаки змін попиту і пропозиції?

б) Знайдіть абсолютні зміни рівноважної ціни і рівноважного обсягу продаж масла.

Задача 65

Попит на фотографії заданий функцією $Q_d = 8 - 3p$, а пропозиція $Q_s = p - 4$. Підвищення ціни друку фотографій призвело до зміни попиту на фотоальбоми на 20%-ів. Одночасно збільшення ставки ввізного мита призвело до змін обсягу пропозиції фотоальбомів на 15%-ів.

а) Які знаки змін попиту і пропозиції?

б) Знайдіть абсолютні зміни рівноважної ціни і рівноважного обсягу продаж фотоальбомів.

Задача 66

Попит на шоколадні цукерки «Білочка» заданий функцією $Q_d = 16 - 2p$, пропозиція $Q_s = 2p - 28$. Зниження грошових доходів споживачів призвело до зміни попиту на цукерки у розмірі 5%-ів. Одночасно зниження ціни на какао-боби призвело до зміни пропозиції цукерок на 10%-ів.

а) Які знаки змін попиту і пропозиції?

б) Знайдіть абсолютні зміни рівноважної ціни і рівноважного обсягу продаж цукерок.

Задача 67

Функція ринкового попиту $Q_d = 30 - 5p$. Збільшення кількості споживачів на ринку привело до збільшення попиту на 5%-ів при кожній ціні. Знайдіть нову функцію попиту. Знайдіть максимальну ціну попиту.

Задача 68

Попит на пилососи у Торговому Домі «Биттехніка» заданий функцією $Q = 26 - 4p$. Як зміниться попит на пилососи, якщо відомо, що працівникам металургійного заводу, що є основними покупцями в магазині, підвищили зарплату на 8%-ів? Знайдіть нову функцію попиту. Знайдіть максимальну ціну попиту.

Задача 69

Попит на автомагнітоли заданий функцією $Q_d = 12 - 3p$, пропозиція $Q_s = 3p - 4$. Надзвичайна популярність цього товару у поточному сезоні привела до змін попиту на 10%-ів. Одночасно зниження цін на автомобілі призвело до змін пропозиції автомагнітол на 6%-ів.

а) Які знаки змін попиту і пропозиції?

б) Знайдіть абсолютні зміни рівноважної ціни і рівноважного обсягу продаж автомагнітол.

Задача 70

Попит на бензин заданий функцією $Q_d = 6 - p$, пропозиція $Q_s = 4p - 3$. Зростання грошових доходів споживачів привело до зміни попиту на бензин на 2%-и. Одночасно зниження ціни на нафту пропозиція бензину змінилася на 9%-ів.

а) Які знаки змін попиту і пропозиції?

б) Знайдіть абсолютні зміни рівноважної ціни і рівноважної ціни і рівноважного об'єму продажів цукерок.

Задача 71 – 80

На основі наступних даних розрахувати коефіцієнти еластичності попиту і пропозиції, а також торгову виручку фірми (табл. 3.3).

Ціна продукції P, грн	Згідно з варіантом				
Кількість продукції Qd, що користується попитом, од.	10000	13000	17000	22000	25000
Кількість пропонованої продукції QS, од.	28000	22000	17000	13000	11000

Таблиця 3.4 – Ціна продукції

№ вар.	Ціна продукції				
	10	9	8	7	6
81	10	9	8	7	6
82	24	22	20	18	16
83	48	40	35	32	30
84	120	90	70	65	50
85	12	10	8	6	4
86	14	12	9	5	1
87	44	38	32	25	17
88	65	63	61	57	51
89	21	20	18	16	13
90	98	88	72	55	46

Задача 81 – 90

У табл. 3.5 вказано зміну ціни товару А і зміну об'єму продажів товару Б, що послідувала за цим. Визначити, якими товарами по відношенню один до одного є А і Б.

Таблиця 3.5 – Вихідні дані за задачею

№ вар.	Первинна ціна P ₀ , грн	Нова ціна P ₁ , грн	Старий об'єм продажів Q ₀ , од.	Новий об'єм продажів Q ₁ , од.
1	2	3	4	5
61	11	9	550	800
62	3	7	1300	2000
63	4	6	124	36
64	17	11	89	342
65	12	8	80	120
66	36	44	2600	1750
67	21	13	650	2080
68	5	10	6770	2450
69	38	48	65	45
70	73	35	450	1120

Задача 91 – 105

Задача 91

Нижче наведені дані про ситуацію на ринку відеокaset (табл. 3.6).

Таблиця 3.6 – Ринок відеокасет

Ціна, грн	8	16	24	32	40
Попит, млн. од.	70	60	50	40	30
Пропозиція, млн. од.	10	30	50	70	90

Побудуйте графік попиту і пропозиції відеокасет.

а) Яка ситуація складеться на ринку – виникне надлишок або дефіцит відеокасет – при ціні 8 грн. за касету. Визначите обсяг надлишку (дефіциту).

б) Виконайте попереднє завдання за умови, що ціна склала 32 грн. за касету.

в) Чому дорівнює рівноважна ціна відеокасет на цьому ринку?

г) Зростання споживчих витрат підвищив попит населення на відеокасети на 15 млн. штук при кожному рівні ціни. Яка буде рівноважна ціна і рівноважний обсяг виробництва відеокасет?

Задача 92

Щомісячна пропозиція комп'ютерів українськими торговими фірмами дорівнює 1800 штук за ціною 2,4 тис. грн за одиницю. Попит за місяць дорівнював 3500 штукам, так що покупці готові були платити 2,7 тис. грн. за комп'ютер. Яка рівноважна ринкова ціна комп'ютерів за цей місяць? Розв'язати задачу графічно.

Задача 93

Формула попиту $Q_d = 11 - p$, формула пропозиції $Q_s = 2p - 4$.

а) Знайдіть рівноважну ціну і обсяг продаж.

б) Визначити надлишок (дефіцит) пропозиції при ціні 4 грн.

в) Побудуйте графік обсягу продаж.

Задача 94

Формула попиту $Q_d = 6 - 2p$, формула пропозиції $Q_s = 3p - 4$.

а) Знайдіть рівноважну ціну і обсяг продаж.

б) Визначити надлишок (дефіцит) пропозиції при ціні 5 грн.

в) Побудуйте графік обсягу продаж.

Задача 95

Формула попиту $Q_d = 100 - 15p$, формула пропозиції $Q_s = 4p - 33$.

а) Знайдіть рівноважну ціну і обсяг продаж.

б) Визначити надлишок (дефіцит) пропозиції при ціні 6 грн.

в) Побудуйте графік обсягу продаж.

Задача 96

Пропозиція тугриків при курсі 5 грн/тугрик дорівнює 2 млн. на день, а при курсі 7 грн/тугрик – 4 млн. Функція пропозиції тугриків лінійна. Попит на тугрики постійний і дорівнює 1 млн. тугриків на день. Побудуйте графік обсягу продаж тугриків. Визначте рівноважний курс тугрика.

Задача 97

У табл. 3.6 представлена пропозиція яловичини на ринку товарів та послуг.

Таблиця 3.6 – Пропозиція яловичини

Ціна, грн/кг	Обсяг пропозиції в місяць, тонн
12	100
12,5	200
13	350
13,5	600
14	700
14,50	800

Побудуйте криву пропозиції яловичини. Що відбудеться, якщо обсяг пропозиції яловичини скоротиться з 700 до 600 т? Припустимо, що місцеві органи влади ввели податок у розмірі 1 грн. за 1 кг, який сплачують продавці. Як це відобразиться на кривій пропозиції яловичини? Які чинники могли б вплинути на такі зміни?

Задача 98

У табл. 4.5 представлені дані, що характеризують різні ситуації на ринку зеленого горошка.

Таблиця 3.7 – Попит і пропозиція зеленого горошка

Ціна, грн	Обсяг попиту (млн банок в рік)	Обсяг пропозиції (млн банок в рік)
0,80	70	10
1,00	60	30
1,20	50	50
1,40	40	70
1,60	30	90

Побудуйте криву попиту і пропозиції за даними таблиці. Яка рівноважна ціна і рівноважний обсяг продаж?

Якщо ринкова ціна на банку горошку дорівнює 0,80 грн, що характерний для даного ринку – надлишок або дефіцит? В якому обсязі?

Якщо ринкова ціна на банку горошка дорівнює 1,60 грн, що характерний для даного ринку – надлишок або дефіцит? В якому обсязі?

Задача 99

На ринку два покупці. Крива попиту Андрія задана функцією $Q_d = 12 - 3p$, а крива попиту Сергія $Q_d = 16 - 4p$. Ринкова ціна товару дорівнює 3 грн.

- Знайдіть надлишок для кожного споживача.
- Знайдіть суму надлишків споживачів.
- Побудуйте графічно індивідуальний і ринковий надлишок споживачів.

Задача 100

Функція попиту на товар $Q_d = 9 - 3P$, а функція пропозиції $Q_s = -7 + 3P$. Визначити:

1. Рівноважну ціну і обсяг продаж.
2. Надлишок споживача і виробника.
3. Уряд ввів податок на товар у розмірі 2 грн за одиницю продукції. Податок сплачувався продавцями товару. Визначити новий рівноважний обсяг попиту і ціну.

Розв'язати задачу аналітичним і графічним способами.

Задача 101

Функція попиту на товар $Q_d = 50 - 3P$, функція пропозиції $Q_s = -3 + P$. Визначити:

1. Рівноважну ціну і обсяг продаж.
2. Надлишок споживача і виробника.
3. Попит на товар скоротився на 5%. Визначте нову рівноважну ціну і обсяг продаж.

Розв'язати задачу аналітичним і графічним способами.

Задача 102

Функція попиту на товар $Q_d = 8 - 2P$, функція пропозиції $Q_s = -10 + P$.

Визначити:

1. Рівноважну ціну і об'єм продажів.
2. Надлишок споживача і виробника.
3. Уряд встановив дотацію виробникам у розмірі 2 грн на одиницю продукції. Визначте нові рівноважні об'єми попиту і ціну.

Розв'язати задачу аналітичним і графічним способами.

Задача 103

Функція попиту на товар $Q_d = 25 - 10P$, функція пропозиції $Q_s = -10 + 12P$.

Визначити:

1. Рівноважну ціну і обсяг.
2. Надлишок споживача і виробника.
3. Попит на товар збільшиться на 5%. Пропозиція товару скоротилась на 5%. Визначити нову рівноважну ціну і обсяг продаж.

Розв'язати задачу аналітичним і графічним способами.

Задача 104

Функція попиту на товар $Q_d = 18 - 10P$, функція пропозиції $Q_s = -16 + 9P$

Визначити:

1. Рівноважну ціну і обсяг продаж.
2. Надлишок споживача і виробника.
3. Уряд встановив фіксовану ціну на товар, яка дорівнює 3 грн на одиницю продукції. Визначити обсяг дефіциту на ринку товарів та послуг.

Розв'язати задачу аналітичним і графічним способами.

Задача 105

Функція попиту на товар $Q_d = 7 - 2P$, функція пропозиції $Q_s = -5 + P$.

Визначити:

1. Рівноважну ціну і обсяг продаж.
2. Надлишок споживача і виробника.
3. Уряд встановив граничну ціну на рівні 2 грн за одиницю продукції.

Визначити обсяг дефіциту на ринку товарів та послуг.

Розв'язати задачу аналітичним і графічним способами.

Задача 106 – 115

На основі наступних даних розрахувати граничну корисність від споживання продукту (табл. 3.8).

Таблиця 3.8 – Вихідні дані за задачею

№ вар.	Продукт та його сукупна корисність								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
106	Кількість спожитих за один день яблук, од.	0	1	2	3	4	5	6	
	Сукупна корисність від яблук, ютилі	0	8	13	17	20	22	23	
107	Кількість відеокасет, од.	0	1	2	3	4	5	6	
	Сукупна корисність від перегляду відеокасет, ютилі	0	15	30	44	54	58	59	
108	Кількість спожитих за один день бутербродів	0	1	2	3	4	5	6	
	Сукупна корисність від бутербродів, ютилі	0	5	10	15	19	23	26	
109	Кількість спожитих за один день піц, од.	0	1	2	3	4	5	6	
	Сукупна корисність від піци, ютилі	0	36	62	80	94	101	100	
110	Кількість куплених газет, од.	0	1	2	3	4	5	6	
	Сукупна корисність від прочитаних газет, ютилі	0	40	76	104	130	150	164	
111	Кількість журналів, од.	0	1	2	3	4	5	6	
	Сукупна корисність від читання журналів, ютилі	0	90	165	215	250	265	270	
112	Кількість телевізорів у квартирі, од.	0	1	2	3	4	5	6	
	Сукупна корисність від наявності телевізорів у квартирі, ютилі	0	265	492	628	703	703	686	
113	Кількість уроків англійської мови за тиждень, од.	0	1	2	3	4	5	6	

	Сукупна корисність від уроків, ютилі	0	28	63	100	133	156	165
114	Кількість автомобілів у родині, од.	0	1	2	3	4	5	6
	Сукупна корисність від наявності автомобілів, ютилі	0	329	661	874	873	792	687
115	Кількість компакт-дисків	0	1	2	3	4	5	6
	Сукупна корисність від прослуховування компакт-дисків, ютилі	0	12	27	45	49	52	52

Задача 116 – 125

Накресліть криву байдужості, використовуючи початкові дані, що характеризують товарні набори (табл. 3.9). Виходячи із заданих цін товарів А і В і вказаного споживача, що є у розпорядженні доходу, додайте до свого графіка бюджетну лінію. У якій саме комбінації купить споживач товари А і В?

Таблиця 3.9 – Вихідні дані за задачею

№ вар.	Товарні набори							Дохід споживача, грн
	1	2	3	4	5	6	7	
116	Товар А, од. (3 грн)	8	12	16	22	28	34	117
	Товар В, од. (4,5 грн)	26	21	17	12	8	7	

Продовження табл. 4.7

1	2	3	4	5	6	7	8	9
117	Товар А, шт. (1 грн)	14	17	21	25	30	37	37
	Товар В, шт. (1,2 грн)	30	25	21	16	15	12	
118	Товар А, шт. (1,3 грн)	16	18	22	27	34	38	50
	Товар В, шт. (0,8 грн)	35	30	26	20	18	15	
119	Товар А, шт. (6,2 грн)	4	7	10	14	20	26	161
	Товар В, шт. (4 грн)	20	14	10	7	5	4	
120	Товар А, шт. (1 грн)	3	4	6	10	16	26	50
	Товар В, шт. (2,5 грн)	20	14	8	5	3	2	
121	Товар А, шт. (1,5 грн)	7	9	12	16	24	34	51
	Товар В, шт. (2 грн)	20	16	12	10	8	4	
122	Товар А, шт. (7 грн)	2	4	5	8	10	11	370
	Товар В, шт. (4 грн)	80	50	38	26	20	19	
123	Товар А, шт. (1,5 грн)	16	12	8	4	2	1	48
	Товар В, шт. (1 грн)	6	8	12	24	36	48	
124	Товар А, шт. (3,4 грн)	24	36	48	66	84	102	351
	Товар В, шт. (5,2 грн)	78	63	54	36	24	21	
125	Товар А, шт. (15 грн)	6	8	12	20	32	52	780
	Товар В, шт. (8 грн)	40	28	20	14	10	8	

Задача 126 – 135

Використовуючи початкові дані, накресліть криву байдужості. Визначте граничну норму заміщення (MRS) (табл. 3.10).

Таблиця 3.10 – Вихідні дані за задачею

№ вар.	Товарні набори						
	2	3	4	5	6	7	8
126	Товар А, од.	8	12	16	22	28	34
	Товар В, од.	26	21	17	12	8	7
127	Товар А, од.	14	17	21	25	30	37
	Товар В, од.	30	25	21	16	15	12
128	Товар А, од.	16	18	22	27	34	38
	Товар В, од.	35	30	26	20	18	15
129	Товар А, од.	4	7	10	14	20	26
	Товар В, од.	20	14	10	7	5	4
130	Товар А, од.	3	4	6	10	16	26
	Товар В, од.	20	14	8	5	3	2
131	Товар А, од.	7	9	12	16	24	34
	Товар В, од.	20	16	12	10	8	4

Продовження табл. 3.10

1	2	3	4	5	6	7	8
132	Товар А, од.	2	4	5	8	10	11
	Товар В, од.	80	50	38	26	20	19
133	Товар А, од.	16	12	8	4	2	1
	Товар В, од.	6	8	12	24	36	48
134	Товар А, од.	24	36	48	66	84	102
	Товар В, од.	78	63	54	36	24	21
135	Товар А, од.	6	8	12	20	32	52
	Товар В, од.	40	28	20	14	10	8

Задача 136 – 140

Задача 136

Покупець Міронов С.В. регулярно споживає хліб (4,56 грн за буханку) і молоко (10,65 грн за 1 літр). Кожного тижня він купує таку кількість цих продуктів, що гранична їх корисність складає відповідно 60 і 50 ютилей. Чи можна сказати, що покупець Міронов С.В. має якнайкращий набір продуктів, тобто, що максимізує корисність споживаних продуктів? Якщо немає, то яким чином йому слід перерозподілити свої витрати між цими двома товарами?

Задача 137

Готуючись до поїздки в США, студент Петренко вивчає англійську мову. Він регулярно займається з репетитором (ціна уроку – 75 грн) і купує газети англійською мовою (ціна газети – 10 грн). Кожного тижня він займається так, що гранична корисність уроків 80 ютилей, а читання газет – 15 ютилей. Чи максимізував Петренко корисність своїх занять англійською мовою? Якщо ні, то яким чином йому слід перерозподілити свої витрати між цими двома товарами?

Задача 138

Гранична корисність какао дорівнює 80 од./г, молока – 60 од./г. Ціна какао – 40 коп/г, молока – 20 коп/г. Як поліпшити набір, якщо зміна кількості продукту «какао з молоком» не повинна перевищувати 10?

Задача 139

Припустимо, що гранична корисність відеокасети дорівнює 45 ютиль, а перегляд кінофільму – 30 ютиль. Відеокасета коштує 9 грн, а квиток до кінотеатру – 12 грн. Застосовуючи правило максимізації корисності, на користь чого ви зробите вибір?

Задача 140

Кількість хліба в бутерброді (набор) дорівнює 10г, масла – 12гр. Гранична корисність хліба – 40 ютиль, масла – 50 ютиль. Поліпшіть набір.

Задача 141 – 155

Використовуючи початкові дані, обчисліть граничну і середню продуктивність (табл. 3.11). Накресліть на графіку криві загального об'єму виробництва, граничної і середньої продуктивності (граничного і середнього продуктів праці) і детально поясніть, як пов'язана між собою кожна пара кривих.

Таблиця 3.11 – Вихідні дані за задачею

№ вар.	Початкові дані									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
141	Кількість зайнятих (L), осіб	1	2	3	4	5	6	7	8	
	Об'єм виробництва (Q), од.	15	34	51	65	74	80	83	82	
142	Кількість зайнятих (L), осіб	1	2	3	4	5	6	7	8	
	Об'єм виробництва (Q), од.	10	28	44	54	64	68	68	66	
143	Кількість зайнятих (L), осіб	1	2	3	4	5	6	7	8	
	Об'єм виробництва (Q), од.	46	56	68	82	90	98	96	92	
144	Кількість зайнятих (L), осіб	1	2	3	4	5	6	7	8	
	Об'єм виробництва (Q), од.	18	29	31	41	50	49	46	42	
145	Кількість зайнятих (L), осіб	1	2	3	4	5	6	7	8	
	Об'єм виробництва (Q), од.	55	110	160	205	240	270	285	295	
146	Кількість зайнятих (L), осіб	1	2	3	4	5	6	7	8	
	Об'єм виробництва (Q), од.	13	25	35	44	52	52	50	46	
147	Кількість зайнятих (L), осіб	1	2	3	4	5	6	7	8	

	Об'єм виробництва (Q), од.	32	56	71	82	91	96	98	100
148	Кількість зайнятих (L), осіб	1	2	3	4	5	6	7	8
	Об'єм виробництва (Q), од.	48	62	75	90	116	132	140	146
149	Кількість зайнятих (L), осіб	1	2	3	4	5	6	7	8
	Об'єм виробництва (Q), од.	24	48	76	100	120	136	146	152
150	Кількість зайнятих (L), осіб	1	2	3	4	5	6	7	8
	Об'єм виробництва (Q), од.	120	245	370	505	630	780	890	900
151	Кількість зайнятих (L), осіб	1	2	3	4	5	6	7	8
	Об'єм виробництва (Q), од.	37	65	84	96	102	102	99	93
152	Кількість зайнятих (L), осіб	1	2	3	4	5	6	7	8
	Об'єм виробництва (Q), од.	26	51	77	101	120	136	148	155
153	Кількість зайнятих (L), осіб	1	2	3	4	5	6	7	8
	Об'єм виробництва (Q), од.	89	180	275	373	456	524	582	634
154	Кількість зайнятих (L), осіб	1	2	3	4	5	6	7	8
	Об'єм виробництва (Q), од.	12	27	34	40	44	44	42	39
155	Кількість зайнятих (L), осіб	1	2	3	4	5	6	7	8
	Об'єм виробництва (Q), од.	10	25	37	47	55	60	59	56

Задача 156 – 170

Початкові дані задають ізокванту виробничої функції (табл. 4.10). Знайдіть граничну норму заміщення праці для кожного набору витрат ресурсів. Яка тенденція зміни граничної норми заміщення праці із збільшенням витрат праці? Дайте їй своє пояснення.

Таблиця 3.12 – Вихідні дані за задачею

№ вар.	Початкові дані					
	2	3	4	5	6	7
156	Витрати праці L, робітники	2	3	4	5	6
	Витрати капіталу K, верстати	120	80	60	48	40
157	Витрати праці L, робітники	1	2	3	4	5
	Витрати капіталу K, верстати	116	82	41	18	0
158	Витрати праці L, робітники	2	7	13	16	23
	Витрати капіталу K, верстати	10	6	3	1	0
159	Витрати праці L, робітники	1	3	6	10	15
	Витрати капіталу K, верстати	66	51	40	25	8
160	Витрати праці L, робітники	3	6	9	12	15
	Витрати капіталу K, верстати	57	33	21	11	4
161	Витрати праці L, робітники	4	8	12	16	20
	Витрати капіталу K, верстати	84	69	48	35	27
162	Витрати праці L, робітники	422	454	468	481	490
	Витрати капіталу K, верстати	803	739	645	592	564
163	Витрати праці L, робітники	27	32	38	44	52

	Витрати капіталу К, верстати	482	404	366	313	287
164	Витрати праці L, робітники	5	10	16	23	30
	Витрати капіталу К, верстати	73	64	50	34	17
165	Витрати праці L, робітники	23	28	33	40	48
	Витрати капіталу К, верстати	65	60	53	46	35
166	Витрати праці L, робітники	12	16	22	31	45
	Витрати капіталу К, верстати	534	486	402	314	206
167	Витрати праці L, робітники	6	12	20	30	44
	Витрати капіталу К, верстати	569	504	428	305	185
168	Витрати праці L, робітники	9	22	26	46	60
	Витрати капіталу К, верстати	394	340	322	281	242
169	Витрати праці L, робітники	27	35	41	52	58
	Витрати капіталу К, верстати	66	52	43	37	30
170	Витрати праці L, робітники	11	15	24	32	38
	Витрати капіталу К, верстати	62	53	46	39	32

Задача 171

Використовуючи початкові дані, розрахувати витрати фірми (табл. 3.13).

Таблиця 3.13 – Вихідні дані за задачею

Показники загальних витрат				Показники середніх витрат			
Кількість продукції, Q	Сума постійних витрат, TFC	Сума змінних витрат, TVC	Сума загальних витрат, TC	Середні постійні витрати, AFC	Середні змінні витрати, AVC	Середні загальні витрати, ATC	Граничні витрати, MC
0	*	0					
1	*	5					
2	*	15					
3	*	30					
4	*	50					
5	*	75					
6	*	95					
7	*	110					
8	*	120					
9	*	125					
10	*	130					

* Сума постійних витрат обирається самостійно студентом таким чином: останню цифру залікової книжки помножують на 15.

Наприклад, якщо номер залікової книжки закінчується на 6, то сума постійних витрат дорівнюватиме: $6 \times 15 = 90$.

Оскільки постійні витрати не міняються залежно від об'єму виробництва, то дане число (у прикладі 90) проставляється у всьому стовпці.

Задача 172 – 181

Проаналізуйте початкові дані і визначте, при яких ціні і обсягах виробництва конкурентна фірма максимізує свій прибуток (табл. 3.14, 3.15).

Таблиця 3.14 – Вихідні дані за задачею

Об'єм випуску Q	Витрати			TR при P ₁ , грн	TR при P ₂ , грн
	TFC	TVC	TC		
0		0			
15		250			
63		750			
76		1000			
85		1250			

Таблиця 3.15 – Постійні витрати TFC і ціни P₁ і P₂

№ вар.	172	173	174	175	176	177	178	179	180	181
TFC	1000	780	210	160	500	300	420	670	340	830
P ₁	35	40	24	58	25	15	17	22	16	32
P ₂	20	17	12	34	16	8	6	14	11	24

Задача 182 – 191

На основі початкових даних визначте значення загального, середнього і граничного доходу фірми-монополіста (табл. 3.16).

Таблиця 3.16 – Вихідні дані за задачею

№ вар.	Початкові дані										
	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
182	Q, од.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	P, грн	100	83	71	63	55	48	42	37	33	29
183	Q, од.	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
	P, грн	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1
184	Q, од.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	P, грн	100	83	71	63	55	48	42	37	33	29
185	Q, од.	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
	P, грн	7	6.5	6	5.5	5	4.5	4	3.5	3	2.5
186	Q, од.	2	4	6	8	10	12	14	16	18	20
	P, грн	200	166	142	126	110	96	84	74	66	58
187	Q, од.	1	3	5	7	9	11	13	14	15	17

	P, грн	152	142	130	116	100	82	72	50	26	10
188	Q, од.	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
	P, грн	47	45	42	39	35	31	26	21	16	10
189	Q, од.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	P, грн	68	67	63	58	52	45	37	28	18	7
190	Q, од.	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	P, грн	130	127	120	111	100	86	71	50	32	24
191	Q, од.	1	3	6	10	14	19	25	31	37	43
	P, грн	285	252	220	196	160	128	102	90	79	71

Задача 192 – 201

На основі початкових даних визначте валовий, середній і граничний доходи для кожного можливого рівня продажів чистого конкурента (табл. 3.17, 3.18).

Таблиця 3.17 – Вихідні дані за задачею

Необхідна кількість, од.	0	1	2	3	4	5
Ціна товару, грн	згідно з варіантом*					

Таблиця 3.18 – Ціна товару, грн*

№ вар.	192	193	194	195	196	197	198	199	200	201
Ціна, грн	2,7	3,5	94	205	6,3	34,1	5,9	7,7	48	21

* В умовах чистої конкуренції ціна окремої фірми є постійною величиною (не залежить від об'єму виробництва), тому вказане у варіанті її значення записується у всьому рядку таблиці.

Задача 202 - 210

На ринку діють дві фірми олігополістичного типу. Кожна з них має 50% об'єму ринку. Фірми дотримуються єдиної політики цін. Відомо ціни, об'єм випуску і загальні витрати (табл. 3.19). Визначте, при якому об'ємі виробництва і якому рівні ціни фірми максимізували прибуток?

Таблиця 3.19 – Вихідні дані за задачею

№ вар.	Початкові дані					
1	2	3	4	5	6	7
202	Об'єм випуску Q, од.	2	4	6	8	10
	Ціна P, грн	80	70	60	50	40
	Загальні витрати TC, грн	130	220	310	400	490
203	Об'єм випуску Q, од.	1	3	5	7	9
	Ціна P, грн	50	45	40	35	30
	Загальні витрати TC, грн	70	130	200	250	280
204	Об'єм випуску Q, од.	3	4	5	6	7
	Ціна P, грн	30	28	25	21	16
	Загальні витрати TC, грн	92	95	96	98	110

205	Об'єм випуску Q, од.	10	20	30	40	50
	Ціна P, грн	130	96	90	86	78
	Загальні витрати TC, грн	2410	2617	2725	2790	2956
206	Об'єм випуску Q, од.	12	17	23	30	37
	Ціна P, грн	66	57	48	39	30
	Загальні витрати TC, грн	815	884	962	1010	1120
207	Об'єм випуску Q, од.	20	40	60	80	100
	Ціна P, грн	110	100	90	80	70
	Загальні витрати TC, грн	3000	3900	4800	5900	7100
208	Об'єм випуску Q, од.	4	6	8	10	12
	Ціна P, грн	12	9,8	9,5	7	4
	Загальні витрати TC, грн	44	51	68	87	108
209	Об'єм випуску Q, од.	8	10	12	14	16
	Ціна P, грн	27	25	22	18	13
	Загальні витрати TC, грн	103	124	150	188	226
210	Об'єм випуску Q, од.	5	6	7	8	9
	Ціна P, грн	10	9	8	7	6
	Загальні витрати TC, грн	45	47	50	55	65

4. ЗАСОБИ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

4.1. Види контролю

Основні контрольні заходи:

- вхідний (нульовий) контроль;
- поточний контроль;
- підсумковий (семестровий) контроль-екзамен;
- контроль знань з вивченої дисципліни.

4.2. Семестр 3

4.2.1. Перелік типових завдань до вхідного контролю

1. Визначити поняття економіки та її основні розділи.
2. Надати порівняльну характеристику економічним благам і економічним ресурсам.
3. Надати порівняльну характеристику позитивній і нормативній економіки.
4. Обґрунтувати поняття економічного вибору, альтернативні витрати.
5. Проаналізувати економічні моделі в мікроекономіці.
6. Визначити виробничі можливості, графічна побудова кривої виробничих можливостей.
7. Обґрунтувати зміст економічного кругообігу і основні суб'єкти ринкової економіки. Роль держави в кругообігу.
8. Визначити економічні цілі суспільства.
9. Надати порівняльну характеристику економічним системам і проаналізувати їх.
10. Надати сутність поняття ринку і ринкової економіки, переваги і недоліки ринку.
11. Визначити основні характеристики ринкової економіки.
12. Проаналізувати функції ринку.
13. Визначити сутність закону попиту, проаналізувати криву попиту.
14. Дія цінових і нецінових чинників на попит і пропозицію.
15. Визначити сутність закону пропозиції, проаналізувати криву пропозиції.
16. Проаналізувати попит і пропозицію на ринку товарів і послуг.
17. Обґрунтувати ринкову рівновагу і ефект зсуву кривої попиту. Ефект зсуву кривої пропозиції.
18. Охарактеризувати індивідуальний і ринковий попит і пропозицію.

19. Проаналізувати нижній і верхній рівень цін – фіксація цін державою.
20. Охарактеризувати фактори виробництва у мікроекономіці.
21. Обґрунтувати поняття ринку праці.
22. Проаналізувати попит і пропозицію на ринку праці.
23. Визначити поняття ринку капіталу, його відмінність від ринку товарів та послуг.
24. Надати порівняльну характеристику ринку капіталу, землі та ринку праці.
25. Проаналізувати земельну ренту, та її властивості.

4.2.2. Перелік типових завдань до 1 модульно-рейтингового контролю знань студентів

1. Проаналізувати економічний вибір в умовах обмеженості ресурсів.
2. Надати визначення поняттю мікросистема, її різновиди.
3. Обґрунтувати поняття лінії виробничих можливостей (ЛПВ) і проаналізувати закон зростаючих (альтернативних) витрат.
4. Надати порівняльну характеристику двом поняттям – економічні потреби і економічні блага.
5. Проаналізувати основні положення теорії «помилкових» і «дійсних» потреб.
6. Обґрунтувати основні положення теорії абсолютних і відносних потреб.
7. Проаналізувати основні положення теорії родових і похідних потреб.
8. Надати визначення поняттю «попит», його графічне зображення.
9. Проаналізувати зміни попиту під впливом цінових і нецінових детермінантів.
10. Проаналізувати цінову еластичність попиту, її різновиди.
11. Охарактеризувати чинники цінової еластичності попиту.
12. Надати методику розрахунку перехресної еластичності попиту.
13. Надати визначення поняттю «пропозиція», її графічне зображення.
14. Проаналізувати зміни пропозиції під впливом нецінових детермінантів.
15. Методика визначення еластичності пропозиції.
16. Надати визначення поняттю ринковий механізм.
17. Проаналізувати умови ринкової рівноваги.
18. Надати порівняльну характеристику ефекту доходу і заміщення економічних благ .
19. Проаналізувати дію закону спадної граничної корисності.

20. Надати порівняльну характеристику сукупної і граничної корисності.
21. Проаналізувати дію правила максимізації корисності.
22. Графічне зображення бюджетної лінії в теорії споживчої поведінки.
23. Проаналізувати графічне зображення кривої байдужості в теорії споживчої поведінки.
24. Проаналізувати особливості технології виробництва, графічне зображення ізокванти.
25. Проаналізувати особливості виробництва з одним змінним чинником.
26. Проаналізувати особливості виробництва з двома змінними чинниками.
27. Обґрунтувати ефект зростання масштабу виробництва.
28. Надати порівняльну характеристику зовнішнім і внутрішнім витратам.
29. Надати порівняльну характеристику нормальному і економічному прибутку.
30. Проаналізувати графічне зображення постійних, змінних і загальних витрат фірми.
31. Надати порівняльну характеристику середнім і граничним витратам.
32. Проаналізувати витрати виробництва в довгостроковому періоді, графічне зображення ізокости.
33. Проаналізувати особливості рівноваги виробника та умов мінімізації витрат виробництва.
34. Визначити особливості податкового регулювання цін державою.
35. Проаналізувати чинники, що впливають на еластичність попиту за ціною.
36. Визначити сутність перехресної еластичності попиту і її аналіз.
37. Визначити сутність еластичності попиту за доходом і її аналіз.
38. Визначити сутність еластичності пропозиції і її аналіз.
39. Обґрунтувати поведінку споживача в ринковій економіці.
40. Надати порівняльну характеристику загальній і граничній корисності.
41. Проаналізувати теорії корисності і їх аналіз.
42. Охарактеризувати вибір споживача в кардиналістській теорії.
43. Зобразити криві байдужості. Карта байдужості і їх аналіз.
44. Проаналізувати граничну норму заміщення.
45. Побудувати бюджетну лінію і проаналізувати її при зміні ціни і доходу споживача.
46. Обґрунтувати вибір споживача в ординалістській теорії і його аналіз.

47. Визначити поняття виробничої функції з одним змінним чинником і її аналіз.
48. Проаналізувати виробничу функцію з двома змінними чинниками і її аналіз. Ізокванта.
49. Проаналізувати граничну норму технічного заміщення і її аналіз.
50. Визначити ефект масштабу виробництва, різновиди ефекту масштабу і його попит.
51. Обґрунтувати бюджетні обмеження виробника і їх аналіз при зміні ціни і бюджету. Ізокости і їх аналіз.
52. Обґрунтувати вибір виробника і його аналіз. Рівновага виробників.
53. Проаналізувати теорії витрат.
54. Порівняти явні і неявні витрат.
55. Надати порівняльну характеристику бухгалтерському і економічному прибутку.
56. Визначити структуру витрат фірми в короткостроковому періоді.
57. Проаналізувати криві витрат і їх розрахункові формули.
58. Проаналізувати структуру витрат фірми в тривалому періоді.
59. Побудувати графік АТС і LATC при економії від масштабу.
60. Визначити характерні риси ринку досконалої конкуренції.
61. Порівняти попит фірми і попит галузі.
62. Визначити поняття доходу і його види. Графічна залежність основних показників фірми.
63. Проаналізувати поведінку фірми в короткостроковому періоді.
64. Класифікувати основні види фірм за різними ознаками.
65. Проаналізувати поведінку фірми в довгостроковому періоді.
66. У табл. 4.1 вказано зміну ціни товару А і зміну об'єму продажів товару Б, що послідувала за цим. Визначити, якими товарами по відношенню один до одного є А і Б.

Таблиця 4.1 – Вихідні дані за задачею

Первинна ціна P_0 , грн	Нова ціна P_1 , грн.	Старий об'єм продажів Q_0 , од.	Новий об'єм продажів Q_1 , од.
2	3	4	5
11	9	550	800

67. Нижче наведені дані про ситуацію на ринку відеокасет (табл. 4.2).

Таблиця 4.2 – Ринок відеокасет

Ціна, грн	8	16	24	32	40
Попит, млн. од.	70	60	50	40	30
Пропозиція, млн. од.	10	30	50	70	90

- Побудуйте графік попиту і пропозиції відеокасет.

- а) Яка ситуація складеться на ринку – виникне надлишок або дефіцит відеокасет – при ціні 8 грн. за касету. Визначите обсяг надлишку (дефіциту).
- б) Виконайте попереднє завдання за умови, що ціна склала 32 грн. за касету.
- в) Чому дорівнює рівноважна ціна відеокасет на цьому ринку?
- г) Зростання споживчих витрат підвищив попит населення на відеокасети на 15 млн. штук при кожному рівні ціни. Яка буде рівноважна ціна і рівноважний обсяг виробництва відеокасет?

68. Функція попиту $Q_d = 11 - p$, функція пропозиції $Q_s = 2p - 4$.

- а) Знайдіть рівноважну ціну і обсяг продаж.
- б) Визначити надлишок (дефіцит) пропозиції при ціні 4 грн.
- в) Побудуйте графік обсягу продаж.

69. На основі наступних даних розрахувати граничну корисність від споживання продукту (табл. 4.3).

Таблиця 4.3 – Вихідні дані за задачею

Продукт та його сукупна корисність							
Кількість спожитих за один день яблук, од.	0	1	2	3	4	5	6
Сукупна корисність від яблук, ютилі	0	8	13	17	20	22	23

69. Накресліть криву байдужості, використовуючи початкові дані, що характеризують товарні набори (табл. 4.4). Виходячи із заданих цін товарів А і В і вказаного споживача, що є у розпорядженні доходу, додайте до свого графіка бюджетну лінію. У якій саме комбінації купить споживач товари А і В?

Таблиця 4.4 – Вихідні дані за задачею

Товарні набори							Дохід споживача, грн
Товар А, шт. (3 грн)	8	12	16	22	28	34	117
Товар В, шт. (4,5 грн)	26	21	17	12	8	7	

70. Використовуючи початкові дані, обчисліть граничну і середню продуктивність (табл. 4.5). Накресліть на графіку криві загального об'єму виробництва, граничної і середньої продуктивності (граничного і середнього продуктів праці) і детально поясніть, як пов'язана між собою кожна пара кривих.

Таблиця 4.5 – Вихідні дані за задачею

Початкові дані								
Кількість зайнятих (L), осіб	1	2	3	4	5	6	7	8

Об'єм виробництва (Q), од.	15	34	51	65	74	80	83	82
----------------------------	----	----	----	----	----	----	----	----

71. Початкові дані задають ізокванту виробничої функції (табл. 4.6). Знайдіть граничну норму заміщення праці для кожного набору витрат ресурсів. Яка тенденція зміни граничної норми заміщення праці із збільшенням витрат праці? Дайте їй своє пояснення.

Таблиця 4.6 – Вихідні дані за задачею

Початкові дані					
Витрати праці L, робітники	2	3	4	5	6
Витрати капіталу K, верстати	120	80	60	48	40

Тестові завдання

72. Теорія поведінки споживача

- Теорія поведінки споживача передбачає, що споживач намагається максимізувати:
 - Різницю між загальною та граничною корисністю.
 - Граничну корисність.
 - Кожну з перерахованих величин.
 - Загальну корисність.
- Продукт має корисність, якщо він:
 - Потребує зростаючої кількості ресурсів для виробництва.
 - Відображає закон попиту.
 - Здатний задовольнити яку-небудь потребу споживача.
 - Є доступним за ціною для споживача.
- Гранична корисність визначається як:
 - Приріст загальної корисності під час зростання обсягу споживання блага на одиницю.
 - Відношення загальної корисності до обсягу споживання.
 - Сума загального попиту на благо.
 - Корисність, від якої споживач відмовляється заради одержання додаткової одиниці іншого товару.
- Ціна товару одиниці X складає 1,5 грн, а товару Y – 1 грн. Якщо споживач оцінює граничну корисність товару Y у 30 ютілей, то при якій граничній корисності товару X він максимізує корисність набору з цих двох товарів:
 - 45 ютілей.
 - 30 ютілей.
 - 20 ютілей.
 - 15 ютілей.
- Загальна корисність зростає, коли гранична корисність:
 - Збільшується чи зменшується, але є величиною позитивною.
 - Зменшується.
 - Збільшується.

- 4) Збільшується повільно.
6. Положення та нахил кривої байдужості для окремого споживача пояснюється:
- 1) Тільки цінами товарів, що купуються.
 - 2) Тільки його вподобаннями.
 - 3) Його вподобаннями та розмірами доходу.
 - 4) Вподобаннями, розмірами доходу та цінами товарів, що купують.
7. Збільшення доходу споживачів графічно відповідає:
- 1) Паралельному зміщенню бюджетної лінії ліворуч.
 - 2) Паралельному зміщенню бюджетної лінії праворуч.
 - 3) Зменшенню нахилу бюджетної лінії.
 - 4) Збільшенню нахилу бюджетної лінії.
8. Споживач вибирає споживчий набір, представлений точкою, що лежить всередині площини, обмеженої бюджетною лінією. Отже, він:
- 1) Максимізує корисність.
 - 2) Бажає купити більше товарів, ніж дозволяє його бюджет.
 - 3) Не повністю використовує свій бюджет.
 - 4) Знаходиться у стані споживчої рівноваги.
9. Рівновага споживача на карті кривих байдужості – це:
- 1) Спільна для бюджетної лінії та кривої байдужості точка, в якій нахил бюджетної лінії та нахил кривої байдужості збігаються.
 - 2) Точка перетину бюджетної лінії та кривої байдужості.
 - 3) Точка на найвищій кривій байдужості.
 - 4) Точка, розташована на межі множини, обмеженої бюджетною лінією та осями координат.

73. Аналіз поведінки споживача

1. Крива «дохід – споживання» показує:
- 1) Залежність споживання товарів від доходу.
 - 2) Залежність споживання товарів від цін.
 - 3) Комбінацію товарів, що приносять споживачеві певний ступінь задоволення.
 - 4) Усі точки рівноваги споживача згідно із зростанням його доходу.
2. Крива Енгеля є прямою лінією з додатним нахилом, якщо:
- 1) Частка даного блага у структурі споживання із зростанням доходу залишається незмінною.
 - 2) Благо є замінником відносно даного.
 - 3) Благо є доповнювачем відносно даного.
 - 4) Благо є нейтральним благом відносно зміни доходу.
3. Якщо ціна нормального товару А знижується, то:
- 1) Ефект доходу та ефект заміщення дозволяють споживачеві

придбати більше цього товару.

2) Ефект доходу та ефект заміщення дозволяють споживачеві придбати менше цього товару.

3) Ефект доходу дозволяє купувати менше, а ефект заміщення – більше цього товару.

4) Ефект доходу дозволяє купувати більше, а ефект заміщення – менше цього товару.

4. Які з наведених характеристик належать до благ нижчої споживчої цінності?

1) Попит на благо зростає, якщо його ціна зменшується.

2) Попит на благо скорочується, якщо зменшується ціна блага-замінника.

3) Попит на благо скорочується, якщо доходи домогосподарства зростають.

4) Споживання цього блага не залежить від доходу.

5. Ефект доходу має місце в наступному випадку:

1) Здешевлення товарів призводить до того, що споживач може купити більше даного товару, не скорочуючи обсяг придбання інших товарів.

2) Коли доходи людей падають, вони купують менше даного товару.

3) Обсяг покупок деяких товарів скорочується за умови збільшення доходів людей.

4) За умови зростання доходів, люди зберігають частину доходу, що збільшується.

6. Якщо ціна товару зростає, ефект заміщення спонукає споживача придбати менше товару, оскільки:

1) Реальний дохід споживача зменшується.

2) Реальний дохід споживача зростає.

3) Товар тепер менш дорогий порівняно з іншими товарами.

4) Товар тепер дорожчий порівняно з іншими товарами.

7. Для товару Гіффена:

1) Ефект заміщення більший ефекту доходу.

2) Ефект заміщення менший ефекту доходу.

3) Обсяг споживання зростає зі збільшенням доходу.

4) Лінія попиту має від'ємний нахил.

74. Попит та пропозиція

1. Закон попиту передбачає, що:

1) Якщо доходи у споживачів зростають, то вони завжди купують більше товарів.

2) Крива попиту звичайно має позитивний нахил.

3) Перевищення пропозиції над попитом зумовить зниження ціни.

4) Коли ціна товару падає, обсяг запланованих покупок зростає.

2. За законом пропозиції – зростання цін (за решти незмінних умов) супроводжується:
- 1) Зростанням обсягу пропозиції.
 - 2) Зростанням пропозиції.
 - 3) Зменшенням пропозиції.
 - 4) Зменшенням обсягу пропозиції.
3. Зміна якого фактора не викликає зрушення кривої попиту?
- 1) Смаків та уподобань споживачів.
 - 2) Розмірів та розподілу національного доходу.
 - 3) Ціни товару.
 - 4) Кількості чи віку споживачів.
4. Удосконалення технології переміщує:
- 1) Лінію попиту праворуч.
 - 2) Лінію попиту ліворуч.
 - 3) Лінію пропозиції праворуч.
 - 4) Лінію пропозиції ліворуч.
 - 5) Точку ринкової рівноваги вгору.
5. Чим можна пояснити зміщення кривої пропозиції на товар А ?
- 1) Зменшенням попиту на товар А.
 - 2) Зниженням ціни на товар А.
 - 3) Підвищенням ціни на товар А.
 - 4) Зміною цін на ресурси, необхідні для виробництва товару А.
6. Що може призвести до збільшення рівноважної ціни на товар?
- 1) Збільшення попиту на товар.
 - 2) Збільшення пропозиції товару.
 - 3) Одночасне та однакове збільшення попиту і пропозиції.
 - 4) Одночасне та однакове зменшення попиту і пропозиції.
7. Коли ринкова ціна нижча за ціну рівноваги, то:
- 1) З'являються надлишки товарів.
 - 2) Виникає дефіцит товарів.
 - 3) Формується ринок покупців.
 - 4) Падає ціна ресурсів.

75. Теорія еластичності

1. Якщо пропозиція товару нееластична, а попит на нього скорочується, то загальний виторг продавця:
- 1) Скорочується тоді, коли попит є еластичним.
 - 2) Зростає.
 - 3) Скорочується.
 - 4) Скорочується тоді, коли попит є нееластичним.
2. У міру того, як ціна знижується, а обсяг попиту зростає (припускаючи, що функція попиту лінійна):
- 1) Еластичність попиту за доходом скорочується.

- 2) Загальний виторг збільшується до точки, в якій еластичність рівна одиниці, після чого виторг зменшується.
 - 3) Стимулюється споживання товарів-замінників.
 - 4) Коефіцієнт еластичності не змінюється.
3. У випадку, коли незважаючи на зміну ціни товару, загальний виторг не змінюється, коефіцієнт цінової еластичності:
- 1) Більше 1.
 - 2) Менше 1.
 - 3) Рівний 0.
 - 4) Рівний 1.
4. Коли будь-яка кількість товару продається за однаковою ціною, то попит на цей товар є:
- 1) Абсолютно нееластичним.
 - 2) Нееластичним.
 - 3) Еластичним.
 - 4) Абсолютно еластичним.
5. Якщо попит на сільськогосподарські продукти нееластичний, то під час гарного врожаю доходи фермерів:
- 1) Виростуть, бо збільшиться обсяг продукції, що продається.
 - 2) Виростуть, бо підвищення попиту зумовить збільшення цін на продукцію.
 - 3) Залишаться незмінними, бо відносне збільшення обсягу продаж буде дорівнювати відносному зниженню цін.
 - 4) Скоротяться, бо відносне зниження цін буде більшим за відносне збільшення обсягу продаж.
6. Припустимо, що пропозиція товару X абсолютно нееластична. Якщо попит на цей товар виросте, то ціна рівноваги:
- 1) Збільшиться, а обсяг рівноваги залишиться незмінним.
 - 2) Зменшиться, а обсяг рівноваги збільшиться.
 - 3) Залишиться сталою і обсяг рівноваги зменшиться.
 - 4) Збільшиться, а обсяг рівноваги зменшиться.
7. Скорочення пропозиції товару приводить до збільшення:
- 1) Попиту на взаємодоповнюючі товари.
 - 2) Виторгу продавця, якщо попит на товар є еластичним за ціною.
 - 3) Виторгу продавця, якщо попит на товар є нееластичним за доходом.
 - 4) Попиту на взаємозамінні товари.
8. Яке із нижчевказаних значень коефіцієнта еластичності за доходами належить до товарів першої необхідності?
- 1) Менше 0.
 - 2) Більше 0, але менше 1.
 - 3) 1.
 - 4) Більше 1.

4.2.3. Перелік типових завдань до 2 модульно-рейтингового контролю знань студентів

1. Надати порівняльну характеристику моделям ринкових структур.
2. Визначити принципи поведінки фірми в умовах ринку чистої конкуренції.
3. Проаналізувати попит на продукт конкурентного продавця. Динаміка зміни середнього, валового і граничного доходу.
4. Визначити умови максимізації прибутку в короткостроковому періоді за умов чистої конкуренції: зіставлення валового доходу і валових витрат.
5. Визначити умови максимізації прибутку в короткостроковому періоді за умов чистої конкуренції: зіставлення граничного доходу і граничних витрат.
6. Проаналізувати умови правила максимізації прибутку ($MR = MC$).
7. Проаналізувати тенденцію зміни граничних витрат і криву пропозиції в короткостроковому періоді за умов чистої конкуренції.
8. Визначити умови максимізації прибутку в довгостроковому періоді за умов чистої конкуренції.
9. Обґрунтувати умови функціонування чистої монополії: поняття, принципи поведінки фірми.
10. Проаналізувати бар'єри для вступу до монопольної галузі.
11. Проаналізувати особливості формування попиту на продукт монопольного продавця.
12. Показати залежність об'єму виробництва від попиту і доходу в умовах чистої монополії.
13. Визначити умови максимізації прибутку чистого монополіста в короткостроковому періоді.
14. Методика визначення економічної ефективності чистої монополії.
15. Охарактеризувати умови цінової дискримінації.
16. Надати визначення поняттю монополістичної конкуренції.
17. Обґрунтувати умови максимізації прибутку монопольного конкурента в короткостроковому періоді.
18. Проаналізувати поведінку монополістично конкурентної фірми в довгостроковому періоді.
19. Проаналізувати методи просування продукції монопольного конкурента: матриця «товар – ринок».
20. Визначити поняття реклами як способу просування продукції монопольного конкурента.
21. Визначити характерні риси олігополії.

22. Визначити умови поведінки олігополіста на ринку: моделі змови і таємної змови.
23. Обґрунтувати особливості ціноутворення при олігополії: правило «великого пальця».
24. Визначити умови поведінки олігополіста за відсутності змови: модель ламаної кривої попиту.
25. Визначити особливості функціонування дуополії Курно.
26. Обґрунтувати використання теорії ігор під час пояснення поведінки олігополіста.
27. Порівняти ціни попиту і ціни пропозиції капіталу та інвестицій.
28. Класифікувати види монополій і їх аналіз.
29. Визначити поняття монопольної влади і її аналіз.
30. Обґрунтувати вибір ціни і обсягу виробництва в короткостроковому періоді.
31. Проаналізувати вплив еластичності попиту на ціну продукції монополіста.
32. Визначити точку монополії. Максимум прибутку, збитки фірми, їх аналіз і визначення їх величини.
33. Проаналізувати основні шляхи максимізації прибутку, їх аналіз і графіки.
34. Визначити оптимальний випуск фірми в довгостроковому періоді, умови і аналіз.
35. Обґрунтувати умови цінової дискримінації і її аналіз.
36. Надати визначення монополістичної конкуренції.
37. Визначити ціни обсягу виробництва в короткостроковому періоді.
38. Визначити ціни обсягу виробництва в довгостроковому періоді.
39. Проаналізувати нецінову конкуренцію. Позитивні і негативні її риси. Підвищення виручки за допомогою реклами.
40. Обґрунтувати прибуток в короткостроковому періоді після рекламування товару. Довгострокова рівновага фірми, яка здійснює рекламну кампанію. Доводи на користь реклами і доводи проти реклами.
41. Визначити основні риси ринку-олігополіста. Основні варіанти ціноутворення на ринку олігополії.
42. Надати визначення квазімонополія. Лідерство у встановленні цін. Ціноутворення «витрати плюс».
43. Визначити ціни обсягу виробництва в короткостроковому періоді.
44. Побудувати ламану криву попиту на продукцію олігополіста.
45. Обґрунтувати процес ціноутворення в тривалому періоді.
46. Визначити умови таємної змови. Картель. Розділення ринку. Визначення ціни і обсягу випуску продукції.
47. Класифікувати ресурси виробництва: їх роль і оцінка.
48. Проаналізувати попит на ресурси.

49. Порівняти цінові і нецінові чинники попиту на ресурси.
50. Проаналізувати галузевий попит, ринковий попит на ресурси.
51. Проаналізувати попит на виробничі ресурси в умовах недосконалої конкуренції.
52. Визначити оптимальне співвідношення ресурсів при мінімізації і максимізації в умовах досконалої і недосконалої конкуренції.
53. Проаналізувати пропозицію землі. Механізм стабілізації орендної платні.
54. Проаналізувати попит на землю. Диференціальна рента першого і другого роду.
55. Визначити методику розрахунку ціни землі.
56. Обґрунтувати поняття ринку праці і його основні поняття.
57. Проаналізувати попит на ринку праці.
58. Проаналізувати пропозицію на ринку праці.
59. Визначити умови формування ціни праці і кількості праці на ринку досконалої конкуренції.
60. Обґрунтувати економічний вибір між працею і відпочинком.
61. Проаналізувати діяльність монополії на ринку праці.
62. Визначити значення профспілок на ринку праці.
63. Обґрунтувати діяльність профспілок – монополісти на ринку праці.
64. Визначити сутність двосторонньої монополії.
65. Використовуючи початкові дані, розрахувати витрати фірми (табл. 4.7).

Таблиця 4.7 – Вихідні дані за задачею

Показники загальних витрат				Показники середніх витрат			
Кількість продукції, Q	Сума постійних витрат, TFC	Сума змінних витрат, TVC	Сума загальних витрат, TC	Середні постійні витрати, AFC	Середні змінні витрати, AVC	Середні загальні витрати, ATC	Граничні витрати, MC
0	*	0					
1	*	5					
2	*	15					
3	*	30					
4	*	50					
5	*	75					
6	*	95					
7	*	110					
8	*	120					
9	*	125					
10	*	130					

* Сума постійних витрат обирається самостійно студентом таким чином: останню цифру залікової книжки помножують на 15.

Наприклад, якщо номер залікової книжки закінчується на 6, то сума постійних витрат дорівнюватиме: $6 \times 15 = 90$.

Оскільки постійні витрати не міняються залежно від об'єму виробництва, то дане число (у прикладі 90) проставляється у всьому стовпці.

66. Проаналізуйте початкові дані і визначте, при яких ціні і обсягах виробництва конкурентна фірма максимізує свій прибуток (табл. 4.8).

Таблиця 4.8 – Вихідні дані за задачею

Об'єм випуску Q	Витрати			TR при $P_1=35$ грн	TR при $P_2=20$ грн
	TFC	TVC	TC		
0		0			
15		250			
63		750			
76		1000			
85		1250			

67. На основі початкових даних визначте валовий, середній і граничний доходи для кожного можливого рівня продажів чистого конкурента (табл. 4.9).

Таблиця 4.9 – Вихідні дані за задачею

Необхідна кількість, од.	0	1	2	3	4	5
Ціна товару, грн	2,7					

В умовах чистої конкуренції ціна окремої фірми є постійною величиною (не залежить від об'єму виробництва), тому вказане у варіанті її значення записується у всьому рядку таблиці.

68. На ринку діють дві фірми олігополістичного типу. Кожна з них має 50% об'єму ринку. Фірми дотримуються єдиної політики цін. Відомо ціни, об'єм випуску і загальні витрати (табл. 4.10). Визначте, при якому об'ємі виробництва і якому рівні ціни фірми максимізували прибуток?

Таблиця 4.10 – Вихідні дані за задачею

Початкові дані					
2	3	4	5	6	7
Об'єм випуску Q, од.	2	4	6	8	10
Ціна P, грн	80	70	60	50	40
Загальні витрати TC, грн	130	220	310	400	490

69. Витрати виробництва

1. Під постійними витратами розуміються:
 - 1) Витрати на ресурси згідно з цінами на момент придбання.
 - 2) Витрати, які мають місце навіть тоді, коли нічого не виробляється.
 - 3) Неявні витрати виробництва.
 - 4) Витрати на придбання сировини за фіксованими наперед цінами.
2. У довгостроковому періоді для фірми:
 - 1) Всі витрати є змінними.
 - 2) Постійні витрати зростають швидше, ніж змінні.
 - 3) Всі витрати є сталими.
 - 4) Змінні витрати зростають швидше, ніж постійні.
3. Середні сукупні витрати досягають мінімальної величини за обсягом виробництва, який характеризується:
 - 1) Рівністю AVC та ATC.
 - 2) Рівністю MC та ATC.
 - 3) Максимальним прибутком.
 - 4) Рівністю MC та AVC.
4. Якщо AVC скорочується із зростанням обсягу виробництва, то:
 - 1) MC повинні бути нижчим від AVC.
 - 2) MC також повинні скорочуватись.
 - 3) TC також повинні скорочуватись.
 - 4) Повинні зростати.
5. Будь-яка точка, що знаходиться на ізокванті чи ізокості, означає:
 - 1) Кількість продуктів, що виробляються.
 - 2) Обсяг продуктів у грошовому вимірі.
 - 3) Суму витрат.
 - 4) Комбінацію фізичних обсягів ресурсів.

70. Ринок досконалої конкуренції

1. Яке з наступних тверджень означає, що умови досконалої конкуренції не виконуються?
 - 1) Фірма знаходиться у стані рівноваги, коли її граничний прибуток дорівнює граничним витратам.
 - 2) Крива граничних витрат перетинає криву середніх сукупних витрат у точці мінімуму ATC.
 - 3) Крива попиту на продукт фірми має від'ємний нахил.
 - 4) Криві середніх та граничних витрат мають V-подібну форму.

2. У короткостроковому періоді фірма, що діє на ринку досконалої конкуренції, припинить виробництво, коли виявиться, що:

- 1) Ціна менше мінімальних середніх змінних витрат.
- 2) Нормальний прибуток менший середньогалузевого.
- 3) Загальний дохід менший від загальних витрат.
- 4) Ціна продукту менше загальних витрат.

3. Крива пропозиції конкурентної фірми у короткостроковому періоді – це:

- 1) Крива граничних витрат.
- 2) Частина кривої середніх сукупних витрат, яка має спадний характер.
- 3) Частина кривої граничних витрат, розташована вище кривої середніх змінних витрат.
- 4) Частина кривої середніх сукупних витрат, яка має зростаючий характер.

4. Які з наступних видів витрат беруться до уваги під час прийняття рішень щодо оптимального обсягу виробництва фірми?

- 1) Середні змінні.
- 2) Бухгалтерські.
- 3) Граничні.
- 4) Середні постійні.

5. Яке з наступних визначень найбільш точно відповідає поняттю "нормальний прибуток"?

- 1) Прибуток, який отримує фірма при $MC = MR$.
- 2) Прибуток, який отримує типова фірма в галузі.
- 3) Прибуток, який фірма отримала б при нормальному веденні справ.
- 4) Мінімальний прибуток, необхідний для продовження фірмою діяльності даного спрямування.

6. Економічний прибуток:

- 1) Еквівалентний нормальному бухгалтерському прибутку.
- 2) Має місце кожен раз, коли сукупні витрати перевищують прибуток фірм.
- 3) Не може мати місце на конкурентному ринку в довгостроковому періоді.
- 4) Існує завжди, коли граничний прибуток перевищує сукупний прибуток фірм.

71. Монопольний ринок

1. На відміну від конкурентної фірми монополіст:

- 1) За кривою ринкового попиту може вибрати комбінацію ціни та обсяг випуску, що забезпечуватиме максимум прибутку.
- 2) Отримує максимальний прибуток лише тоді, коли граничний дохід дорівнює граничним витратам.

3) Може виробити будь-який обсяг продукції і продати її за будь-яку ціну.

4) Може призначити будь-яку ціну за свій продукт, прагнучи максимізувати прибуток.

2. Монополіст, який максимізує прибуток, буде зменшувати ціну на свій продукт, якщо:

1) Середні витрати зменшуються.

2) Витрати на рекламу зростають.

3) Граничний дохід дорівнює змінним витратам.

4) Граничний дохід вище граничних витрат.

3. Цінова дискримінація – це:

1) Різниця в оплаті праці за національністю чи статтю.

2) Експлуатація робітників шляхом встановлення високих цін на товари широкого вжитку.

3) Продаж за різними цінами однієї і тієї ж продукції різним покупцям.

4) Підвищення ціни на товари більш високої якості.

5) 51. Весь споживчий надлишок присвоює фірма, яка:

6) Монополізує ринок.

7) Максимізує різницю між граничним прибутком і граничними витратами.

8) Здійснює повну цінову дискримінацію.

9) Сегментує ринок.

4. Монополія є неефективною, тобто виробляє продукцію в неефективних обсягах, тому що:

1) Ціна перевищує граничний дохід.

2) Граничний дохід перевищує граничні витрати.

3) Граничні витрати перевищують середні витрати.

4) Середні витрати перевищують граничні витрати.

5. Уряд може присвоїти весь монопольний прибуток, якщо встановить ціну на рівні:

1) Середніх витрат (AC).

2) Середніх змінних витрат (AVC).

3) Середніх витрат (AFC).

4) Граничних витрат (MC).

6. Якщо уряд регулює природну монополію і виходить лише з вимоги ефективності, тоді ціна має бути встановлена на рівні:

1) Середніх витрат.

2) Граничних витрат.

3) Постійних витрат.

4) Сукупних витрат.

72. Ринок монополістичної конкуренції

1. Ринки досконалої та монополістичної конкуренції мають загальну рису:
 - 1) Випускаються диференційовані товари.
 - 2) Випускаються однорідні товари.
 - 3) На ринку оперує багато покупців та продавців.
 - 4) Кожна фірма стикається з горизонтальною кривою попиту на свій продукт.
2. Монополістична конкуренція характеризується тим, що:
 - 1) Фірми випускають унікальну продукцію.
 - 2) На ринку діє невелика кількість фірм.
 - 3) Фірми випускають диференційовану продукцію.
 - 4) Фірми перебувають у взаємній залежності між собою.
3. Довгострокова рівновага на ринках монополістичної конкуренції означає, що:
 - 1) Ринкові ціни дорівнюють мінімальному значенню довгострокових середніх витрат.
 - 2) Підприємства не отримують економічного прибутку.
 - 3) Ціни дорівнюють граничним витратам.
 - 4) Усі виробничі потужності задіяні.
4. Якщо при певному обсязі виробництва граничні витрати монополістичної конкурентної фірми менші за її середні витрати і дорівнюють граничному доходу, то це означає, що:
 - 1) Фірма отримує прибутки.
 - 2) Фірма несе збитки.
 - 3) Фірма досягла рівноважного обсягу виробництва.
 - 4) Правильної відповіді немає.
5. Фірма у стані рівноваги отримує на ринку монополістичної конкуренції прибуток у разі, якщо її:
 - 1) $AC = P$.
 - 2) $AC < P$.
 - 3) $AC > P$.
 - 4) $AC = MC$.
6. Фірма у стані рівноваги на ринку монополістичної конкуренції несе збитки, якщо її:
 - 1) $AC = MC$.
 - 2) $AC < P$.
 - 3) $AC = P$.
 - 4) $AC > P$.
7. Станції для заправки паливом є прикладом фірми, що працює на ринку монополістичної конкуренції. Що з нижчезазначеного Ви вважаєте нетиповим для неї?
 - 1) Економічний прибуток у короткостроковому періоді.
 - 2) Нульовий прибуток у довгостроковому періоді.

- 3) Економічний прибуток у довгостроковому періоді.
 - 4) Використання місця розташування для диференціації продукції.
8. Прихильники точки зору на монополістичну конкуренцію як достатньо ефективну та вигідну споживачам стверджують, що:
- 1) За умов монополістичної конкуренції фірми виробляють ефективний, з точки зору ринку, обсяг продукції.
 - 2) Диференціація продукту сприяє кращій реалізації різноманітних уподобань споживачів.
 - 3) Досконала конкуренція призводить до жорстокої цінової війни між фірмами.
 - 4) В умовах монополістичної конкуренції досягається ефективно, з точки зору суспільства, використання ресурсів.

73. Олігополістична структура ринку

1. Олігополія – це ринкова структура, де оперує:
 - 1) Велика кількість фірм, які конкурують між собою та виробляють однорідний продукт.
 - 2) Велика кількість фірм, які конкурують між собою та виробляють диференційований продукт.
 - 3) Невелика кількість фірм, які конкурують між собою.
 - 4) Невелика кількість фірм, які не конкурують між собою.
2. Ви припускаєте, що коли Ваша фірма знизить свою ціну, конкуренти відповідно знизять свої ціни, але якщо Ви підвищите її, жодна фірма не візьме з Вас приклад. Це означає, що Ваша фірма:
 - 1) Є ціновим лідером на олігополістичному ринку.
 - 2) Має "ламану" криву попиту.
 - 3) Стикається з конкуренцією "не на життя, а на смерть".
 - 4) Найбільш ефективна в галузі.
3. "Ламана" крива попиту для олігополіста обов'язково передбачає:
 - 1) Розрив у кривій граничних витрат.
 - 2) Що ціна товару не повинна бути вищою за граничний дохід.
 - 3) Що поведінка фірми не оптимальна.
 - 4) Розрив у кривій граничного доходу.
4. Найвірогідніше, що учасник картелю збільшив би свій прибуток:
 - 1) Встановлюючи вищу ціну, ніж інші учасники картелю.
 - 2) Продаючи свої товари за нижчою ціною, ніж інші учасники картелю.
 - 3) Проводячи активну нецінову конкуренцію.
 - 4) Обмежуючи випуск своєї продукції нижче встановленої квоти, щоб підвищити ціну.
5. У довгостроковому періоді:
 - 1) Фірми, які оперують в умовах монополістичної конкуренції, отримують нульовий економічний прибуток.

- 2) Високі вхідні бар'єри для вступу на ринок роблять можливим отримання олігополістом економічного прибутку.
 - 3) Фірми, які оперують в умовах досконалої конкуренції, отримують нульовий економічний прибуток.
 - 4) Усі попередні твердження вірні.
6. Олігополістичний ринок має таку спільну рису з ринком монополістичної конкуренції, як:
- 1) Відсутні будь-які бар'єри для входження в галузь.
 - 2) Для фірми характерна стратегічна поведінка.
 - 3) Діє незначна кількість виробників.
 - 4) Фірми мають ринкову владу.
7. Граничний дохід є не нижчим, ніж ринкова ціна для фірми, що функціонує в умовах:
- 1) Досконалої конкуренції.
 - 2) Монополії.
 - 3) Монополістичної конкуренції.
 - 4) Олігополії.

74. Утворення похідного попиту

1. Граничний продукт фактора виробництва у грошовому вимірі:
 - 1) Є продажною ціною останньої одиниці продукту.
 - 2) Рівний зміні загального розміру витрат при використанні додаткової одиниці фактора виробництва.
 - 3) Рівний зміні обсягу виробництва при використанні додаткової одиниці виробничого фактора.
 - 4) Неможливо визначити в умовах досконалої конкуренції.
2. Попит на ресурс залежить від:
 - 1) Цін ресурсів-замінників.
 - 2) Цін взаємодоповнюваних ресурсів.
 - 3) Ціни продукту, який виробляється за допомогою даного ресурсу.
 - 4) Всі попередні відповіді правильні.
3. Фірма досягає мінімального рівня витрат, коли:
 - 1) Граничні продукти усіх факторів виробництва однакові.
 - 2) Граничні продукти факторів виробництва дорівнюють нулю.
 - 3) Граничні продукти усіх факторів виробництва дорівнюють їх цінам.
 - 4) Правильної відповіді немає.
4. Підприємство, що мінімізує витрати, повинно:
 - 1) Наймати ресурси до того моменту, поки граничні фізичні продукти кожного з ресурсів не зрівняються між собою.
 - 2) Наймати ресурси до того моменту, поки витрати на придбання кожної додаткової одиниці кожного ресурсу не зрівняються між собою.
 - 3) Наймати ресурси до того часу, поки додатковий обсяг випуску продукції, що виробляється кожним з ресурсів, дорівнюватиме один одному.

4) Наймати ресурси до того часу, поки додатковий обсяг, вироблений одиницею вартості кожного з ресурсів, дорівнюватиме один одному.

5. Граничні витрати впливу фактора від діяльності фірми, що діє на досконало конкурентному ринку:

- 1) Більше середніх витрат фактора.
- 2) Постійні.
- 3) Мають прирівнюватися до граничного виторгу, щоб визначити, яку кількість продукції потрібно виробляти.
- 4) Є засобом виміру тих зисків, які отримує підприємство.

75. Ринок праці

1. Конкурентна фірма, намагаючись максимізувати прибуток, повинна наймати додаткових робітників тільки у тому випадку, коли:

- 1) Сукупний виторг нижчий за сукупні витрати.
- 2) Граничний продукт праці у грошовому вимірі перевищує ставку заробітної плати.
- 3) Гранична дохідність праці менша за вартість одиниці праці.
- 4) Величина граничного продукту в грошовому вимірі знижується.

2. Зміни рівня реальної заробітної плати можна визначити, порівнюючи зміни рівня номінальної заробітної плати зі змінами у:

- 1) Рівні цін на товари та послуги.
- 2) Нормі прибутку.
- 3) Ставках оподаткування.
- 4) Тривалості робочого часу.

3. У разі збільшення ставок заробітної плати:

- 1) Відбудеться скорочення зайнятості, якщо попит на працю абсолютно нееластичний.
- 2) Відбудеться збільшення зайнятості, якщо попит на працю еластичний.
- 3) Відбудеться збільшення зайнятості, якщо попит на працю нееластичний.
- 4) Відбудеться скорочення зайнятості, якщо попит на працю еластичний.

4. Граничні витрати на оплату праці:

- 1) Є збільшенням змінних витрат при збільшенні обсягу випуску продукції на одиницю.
- 2) Є збільшенням постійних витрат при збільшенні обсягу випуску продукції на одиницю.
- 3) Є збільшенням сукупних витрат на працю при наймі додаткового працівника.
- 4) Абсолютно нееластичні для монополіста.

5. Відповідно до теорії граничного виробництва крива попиту на працю на конкурентному ринку:

- 1) Збігається з кривою граничних витрат на оплату праці.
- 2) Збігається з кривою граничного продукту праці.
- 3) Збігається з кривою граничного продукту праці у грошовому вимірі.
- 4) Збігається з кривою граничних витрат на виробництво продукту, що виробляється.

6. Під час падіння заробітної плати індивід, який прагне максимізувати свою корисність:

- 1) Працює більше.
- 2) Працює менше.
- 3) Працює так, як і раніше.
- 4) Може працювати більше, менше або так, як і раніше, залежно від його смаків та уподобань щодо відпочинку і споживання.

7. У випадку двосторонньої монополії на ринку праці рівноважна ціна скоріш за все буде дорівнювати:

- 1) Рівноважній ціні монополії.
- 2) Рівноважній ціні монополії.
- 3) Рівноважній ціні ринку повної конкуренції.
- 4) Якійсь величині, що менша за рівноважну ціну монополії, але більша за рівноважну ціну монополії.

8. Яке з наступних явищ є несумісним з досягненням загальнооекономічної рівноваги?

- 1) Досконала конкуренція.
- 2) Відсутність зовнішніх ефектів.
- 3) Монополія.
- 4) Жодне з перерахованих явищ.

9. З точки зору загальної рівноваги, монополіст, який максимізує власний прибуток, досягає:

- 1) Ефективного виробництва, але неефективного розподілу.
- 2) Ефективного розподілу, але неефективного виробництва.
- 3) Як ефективного виробництва, так і ефективного розподілу.
- 4) Ні ефективного виробництва, ні ефективного розподілу.

10. Якщо у двох індивідів криві байдужості між двома товарами мають вигляд прямих ліній та в обох однакова гранична норма заміщення між ними, то контрактна крива у діаграмі Еджворта є:

- 1) Прямою лінією, що з'єднує кути діаграми.
- 2) Точкою в центрі діаграми.
- 3) Межею діаграми.
- 4) Поверхнею всієї діаграми.

11. Аналіз загальної рівноваги:

- 1) Визначає одночасно ціни на всіх ринках.
- 2) Припускає можливість зворотного зв'язку.

- 3) Може одночасно розглядати ринки товарів і ресурсів.
- 4) Усі відповіді правильні.

12. Якщо два види товарів виробляються за умов постійного ефекту від масштабу і підприємство використовує всі ресурси в однакових пропорціях, крива виробничих можливостей для цих товарів:

- 1) Опукла до початку координат.
- 2) Угнута до початку координат.
- 3) Є прямою лінією.
- 4) Не може бути визначена, враховуючи наведену інформацію.

4.2.4. Перелік типових завдань до екзамену

До семестрового контролю-екзамену винесені питання I і II модульно-рейтингового контролю знань, типові та тестові завдання.

4.2.5. Контроль знань з вивченої дисципліни

1. Обґрунтувати поняття “економічні потреби”.
2. Дати визначення постійним, змінним та загальним витратам.
4. Задача. При зниженні ціни товару А з 11 до 9 грн. обсяг продажів товару В збільшився з 550 од. до 800 од. Якими товарами є А і В?
5. Проаналізувати економічний вибір в умовах обмеженості ресурсів
6. Визначити характерні риси олігополії
7. Задача. Нижче наведені дані про загальні витрати виробництва на фірмі при різних об'ємах випуску продукції.

Випуск продукції в день, од.	0	1	2	3
Загальні витрати виробництва, тис. грн.	1500	1700	1850	1950

Чому дорівнюють середні змінні витрати і граничні витрати виробництва при кожному об'ємі випуску?

8. Проаналізувати рекламу як засіб просування продукції монопольного конкурента.
9. Розкрити ринковий механізм. Дати оцінку ринковій рівновазі.
10. Задача. Для збірки 20 автомобілів потрібно або 30 верстатів і 400 робітників, або 25 верстатів і 500 робітників і т.д. Ізокванта є відрізок прямої. Скільки робітників зберуть 20 автомобілів уручну?
11. Обґрунтувати цінову еластичність попиту.

12. Визначити поняття монополістичної конкуренції.

13. Задача. Попит на шиповані шини заданий функцією $Q_d = 1455 - 2p$, пропозиція: $Q_s = p - 370$. Через зниження грошових доходів споживачів попит на шини змінився на 5%. Одночасно через зниження ціни на каучук пропозиція шин змінилася на 10%. Які знаки змін попиту і пропозиції?

Знайдіть абсолютні зміни рівноважної ціни і рівноважного об'єму продажів шин.

14. Обґрунтувати поняття виробництво з одним змінним фактором.
15. Визначити принципи поведінки фірми в умовах досконалої конкуренції.
16. Задача. Фірма розширює виробництво з 80 одиниць на 10%. При цьому сукупні витрати зростають з 640 до 700 грн. Знайдіть граничні витрати виробництва продукції.
17. Проаналізувати попит і пропозицію на ринку праці.
18. Обґрунтувати зовнішні і внутрішні витрати. Дати оцінку нормальному і економічному прибутку.
19. Задача. Готуючись до поїздки в США, студент Петренко вивчає англійську мову. Він регулярно займається з репетитором (ціна уроку - 15 грн.) і купує газети на англійській мові (ціна газети - 4 грн.). Кожного тижня він займається так, що гранична корисність уроків 80 ютилей, а читання газет - 15 ютилей. Чи максимізує Петренко корисність своїх занять англійською мовою? Якщо ні, то яким чином йому слід перерозподілити свої витрати між цими двома товарами?
20. Проаналізувати дуополю Курно.
21. Обґрунтувати закон спадної граничної корисності.
22. Задача. Ринковий попит на фотоплівку «Fuji» заданий функцією $Q = 18 - 2p$. зниження цін на фотоапарати привело до збільшення попиту на плівку на 15% при кожній ціні. Знайдіть нову функцію попиту. Знайдіть максимальну ціну попиту.
23. Проаналізувати ефекти доходу і заміщення
24. Визначити поняття монополістичної конкуренції.
25. Задача. Формула попиту $Q_d = 100 - 15p$, формула пропозиції $Q_s = 4p - 33$. Знайдіть рівноважні ціну і об'єм продажів. Визначте надлишок (дефіцит) пропозиції при ціні 6 грн. Побудуйте графік об'єму продажів.
26. Обґрунтувати правило максимізації корисності
27. Проаналізувати методи просування продукції монопольного конкурента: матриця "товар – ринок".
28. Задача. Стан рівноваги для споживача встановлюється при наступній структурі його товарних закупівель: овочі - 2 кг по 3 грн. за кілограм; фрукти - 4 кг по 5 грн. за кілограм. Визначте граничну норму заміщення фруктів овочами.
30. Проаналізувати мікросистему: поняття, різновиди.
31. Обґрунтувати виробництво з двома змінними факторами.
32. Задача. Попит на автомагнітоли рівний $8 - 3p$, пропозиція рівна $p - 4$. Через підвищення ціни на автомобілі попит на магнітоли змінився на 20%. Одночасно через збільшення ставки ввізного мита пропозиція магнітол змінилася на 15%. Які знаки змін попиту і пропозиції? Знайдіть абсолютні

зміни рівноважної ціни і рівноважної ціни і рівноважного об'єму продажів автомагнітол.

33. Проаналізувати лінію виробничих можливостей.

34. Обґрунтувати закон зростаючих альтернативних витрат.

35. Обґрунтувати цінову дискримінацію.

36. Задача. Ціна яблук рівна 3 грн., ціна груш - 5 грн. У споживача на покупку фруктів є 6 грн. Знайдіть коефіцієнт нахилу бюджетної лінії до осі ОХ. Як зміниться цей коефіцієнт нахилу після збільшення доходу на 10 %? Знайдіть коефіцієнт нахилу бюджетної лінії до осі ОХ після зниження ціна груш на 20%.

37. Проаналізувати загальні положення теорії абсолютних і відносних потреб.

38. Обґрунтувати поведінку олігополіста при відсутності змови: модель ламаної кривої попиту.

39. Задача. Функція валових витрат монополіста: $TC = 100 + 3Q$, де Q - кількість одиниць продукції, вироблюваної в місяць. Функція попиту на продукцію монополіста: $P = 200 - Q$, де P - ціна продукції в гривнях. Знайти валовий дохід монополіста, якщо він випускає 20 одиниць продукції в місяць.

40. Обґрунтувати технологію виробництва і ізокванти.

41. Проаналізувати модель загальної рівноваги Вальраса.

42. Задача. При ціні квитка на футбольний матч 12 грн. на стадіон прийшло 30000 чіл. Коли ціна квитка піднялася до 30 грн., число уболівальників скоротилося до 5000 чіл. Якщо рахувати функцію попиту лінійної, то скільки уболівальників прийдуть на стадіон при ціні квитка 5 грн.?

43. Проаналізувати максимізацію прибутку у короткостроковому періоді в умовах досконалої конкуренції: співставлення валового доходу і валових витрат.

44. Обґрунтувати і зобразити криві байдужості.

45. Задача. Набори (20; 0) і (10; 8) мають вартість по 80 грн. кожен набір. Знайдіть ціни продуктів.

46. Обґрунтувати витрати виробництва у довгостроковому періоді: ізокошти

47. Проаналізувати попит на продукт монопольного продавця. Обґрунтувати залежність обсягу виробництва від попиту і доходу в умовах чистої монополії.

48. Задача. При збільшенні ціни товару А з 3 до 7 грн. обсяг продажів товару В збільшився з 1300 до 2000 од. Якими товарами є А і В?

49. Обґрунтувати використання зговору при поясненні поведінки олігополіста.

50. Обґрунтувати максимізацію прибутку в короткостроковому періоді в умовах досконалої конкуренції: співставлення граничного доходу і граничних витрат.

51. Задача. Ви вирішили організувати турагентство. Оренда приміщення складе по попередніх розрахунках 10000 грн. в рік. Комунальні платежі - 1800 грн. Оплата п'яти найнятих робітників - 40000 грн. в рік, підприємницький дохід передбачається не менше 16000 грн. в рік. Середня ринкова ціна однієї путівки - 750 грн. Передбачуване вироблення одного працівника не менше 50 туристичних путівок в рік. Чому рівний розрахунковий бухгалтерський і економічний прибуток?

52. Проаналізувати загальні положення родових і похідних потреб.

53. Обґрунтувати рівновагу виробника: умова мінімізації витрат виробництва.

54. Задача. Підприємець, що організував кінноспортивну школу, володіє ділянкою землі, на якому розташовується ця школа. У разі здачі ділянки в оренду він має нагоду одержувати 300 тис. грн. в рік як орендна платня. Підприємець також володіє капіталом в сумі 400 тис. грн., що приносить йому щорічний дохід в 10%. Зарплата підприємця 24 тис. грн. в рік, проте міг би заробляти в іншій фірмі 35 тис. грн. в рік. Загальний річний дохід кінноспортивної школи вимірюється 1150 тис. грн. Визначте річний економічний ефект (бухгалтерський і економічний прибуток) від даного бізнесу.

55. Обґрунтувати поняття попиту, навести його зображення. Розкрити закон попиту.

56. Проаналізувати сутність поняття і види ренти.

57. Задача. Ринковий попит на відеокасети «JVC» заданий функцією $Q = 55 - 7p$. Зростання цін на відеоплеєри привело до падіння попиту на відеокасети на 10%. Знайдіть нову функцію попиту. Знайдіть максимальну ціну попиту.

58. Обґрунтувати чисту монополію: поняття, принципи поведінки фірми.

59. Проаналізувати бар'єри для вступу у монопольну галузь.

60. Проаналізувати еластичність попиту з доходу.

61. Задача. Олігополістична фірма виробляє радіоприймачі. Її граничний дохід заданий функцією $MR = 500 - 8Q$. Сукупний дохід рівний $TR = 450Q - 16Q^2$. Граничні витрати $MC = 50 + 2Q$, де Q - обсяг випуску. Скільки радіоприймачів буде вироблено і який сукупний дохід буде одержаний фірмою?

62. Проаналізувати ціноутворення при олігополії.

63. Обґрунтувати максимізацію прибутку монопольного конкурента у короткостроковому періоді.

64. Задача. Формула попиту $Q_d = 11 - p$, формула пропозиції $Q_s = 2p - 4$. Знайдіть рівноважні ціну і обсяг продажів. Визначте надлишок (дефіцит) пропозиції при ціні 4 грн. Побудуйте графік обсягу продажів.

65. Проаналізувати поведінку монопольного конкурента у довгостроковому періоді.

66. Обґрунтувати зміну попиту. Цінові і нецінові

детермінанти попиту 67. Задача. Накресліть криву байдужості, використовуючи нижче наведені дані, що характеризують товарний набір.

Товар А	11	13	16	18	22	27	34	38	44	50
Товар Б	44	39	35	30	26	20	18	15	13	12

Товар А коштує 15 грн., а товар Б – 8 грн. Якщо покупець має у своєму розпорядженні 740 грн., у якій комбінації він купить товари А і Б?

68. Проаналізувати еластичність пропозиції.

69. Обґрунтувати правило максимізації прибутку.

70. Задача. При збільшенні витрат праці на 4 од. і одночасному скороченні витрати капіталу на 3 од. випуск збільшується, а при збільшенні витрати праці на 3 од. і одночасному скороченні витрати капіталу на 5 од. випуск скорочується. Оцінити граничну норму технологічного заміщення.

71. Проаналізувати ефективність виробництва і загальну рівновагу.

72. Обґрунтувати поведінку олігополіста на ринку: моделі змови і таємної змови

73. Задача. Формула попиту $Q_d = 6 - 2p$, формула пропозиції $Q_s = 3p - 4$. Знайдіть рівноважні ціну і об'єм продажів. Визначте надлишок (дефіцит) пропозиції при ціні 5 грн. Побудуйте графік об'єму продажів.

74. Обґрунтувати поняття пропозиції, навести її зображення. Розкрити закон пропозиції.

75. Дати оцінку ефективному розподілу ресурсів.

76. Задача. Припустимо, що продукт А стоїть 3 грн., а В - 2 грн. Грошовий дохід рівний 36 грн. Визначте всі доступні комбінації двох товарів і побудуйте бюджетну лінію. Що показує кожна точка цієї прямої?

77. Обґрунтувати ефект росту у масштабах виробництва.

78. Обґрунтувати максимізацію прибутку чистого монополіста у короткостроковому періоді.

79. Задача. Підприємець, що володіє капіталом в 10 млн. грн., вклав їх у виробництво і через рік продав продукції на 11 млн. грн. Розрахуйте альтернативні витрати, якщо ставка відсотка по банківських внесках рівна 15%.

80. Перехресна еластичність попиту.

81. Граничні витрати і крива пропозиції у короткостроковому періоді в умовах чистої конкуренції.

82. Задача. У короткостроковому періоді фірма виробляє 600 одиниць продукції. Середні змінні витрати складають 2 тис. грн., середні постійні витрати - 0,5 тис. грн. Розрахуйте загальні витрати.

83. Проаналізувати зміну пропозиції. Нецінові детермінанти пропозиції.

84. Дати загальну оцінку моделям ринку.

85. Задача. Крива байдужості задана табличним способом.

Набір	1	2	3	4	5	6
Товар А	2	4	5	8	10	11
Товар В	80	50	38	26	20	19

Знайдіть граничні норми заміщення товару А товаром В. Побудуйте криву байдужості.

86. Обґрунтувати і зобразити бюджетну лінію.

87. Проаналізувати попит конкурентного продавця. Дати оцінку середньому, валовому і граничному доходу.

88. Задача. Використовуючи приведені нижче дані, обчисліть граничну і середню продуктивність праці.

Кількість зайнятих (L), чіл.	1	2	3	4	5	6	7	8
Об'єм виробництва (Q), шт.	15	34	51	65	74	80	83	82

Накресліть на графіку криві загального об'єму виробництва, граничної і середньої продуктивності праці.

89. Дати оцінку попиту і пропозиції на ринку капіталу.

90. Обґрунтувати середні і граничні витрати.

5. ПЕРЕЛІК НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ І НАВЧАЛЬНИХ ЗАСОБІВ

5.1. Основна та додаткова література

Основна:

1. Долан З. Дж. Рынок: микроэкономическая модель: пер. с англ. / З. Дж. Долан., Д. Линдсей; [под ред. Б. Лисовика, В. Лукашевича]. – С.Пб, 1992. – 478 с.
2. Емцов Р.Г. Микроэкономика / Р.Г. Емцов, М.Ю. Лукин. – М.: МГУ "ДИС", 1997. – 420 с.
3. Макконенлл К.Р. Экономикс: принципы, проблемы и политика: пер. с англ. / К.Р. Макконенлл, С.Л. Брю. – М.: Республика, 1992. – Т.1-2. – 645 с.
4. Николаева И.П. Основы микроэкономики. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2000. – 224 с.
5. Нуреев Р.М. Курс микроэкономики: учебник / Р.М. Нуреев – М.: ОРМА, 2008. – 576 с.
6. Яковлева Е.Б. Микроэкономика. / Е.Б. Яковлева. – М. – С.Пб. – 1999. – 258 с.
7. Горобчук Т.Т. Мікроекономіка: навчально-методичний посібник / Т.Т. Горобчук. – К.: ЦУЛ, 2002. – 236 с.
8. Горошко М.Ф. Мікроекономіка: навчальний посібник / М.Ф. Горошко, В.В. Кулішов. – К.: Ельга, Ніка-Центр, 2003. – 368 с.
9. Протас В.Ф. Микроэкономика. Структурно-логические схемы / В.Ф. Протас. – М.: Банки и биржи, ЮНИТИ, 1996. – 168 с.
10. Современная экономика. Общедоступный курс / под ред. О.Ю. Мамедова. – Р.на-Д.: Феникс, 1996. – 608 с.

Додаткова:

1. Конституція України від 28 червня 1996р. № 254к/96-ВР / Відомості Верховної Ради України. – 1996. – №30. – Ст.141.
2. Господарський кодекс України / Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18-22. – Ст. 144.
3. Бюджетний кодекс України від 21 червня 2001р., № 2542-III / Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 37-38. – Ст. 6.
4. Закон України «Про внесення змін щодо спрощення умов ведення бізнесу в Україні» / Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 9. – Ст. 76.
5. Закон України «Про засади регуляторної політики у сфері господарської діяльності» від 22.10.2003р. / Урядовий кур'єр. – 2003. – № 198.
6. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 07.08.2002р. / Урядовий кур'єр. – 2002.

7. Закон України «Про державну підтримку малого підприємництва» / Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 51-52. – Ст. 447.
8. Закон України «Про захист економічної конкуренції» від 11 січ. 2001 р. № 2210-ІІ / Відомості Верховної Ради України. – 2001.
9. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16 квіт. 1991 р. № 959-ХІІ / Відомості Верховної Ради України. – 1991.
10. Андреюк Н.В. Мікроекономіка: навч. посіб. / Н.В. Андреюк – К.: Кондор, 2004. – 176 с.
11. Базилевич В.Д. Мікроекономіка / В.Д. Базилевич, К.С. Базилевич, А.І. Ігнатюк; за ред. В.Д. Базилевича. – К.: Знання, 2007. – 677 с.
12. Базилінська О.Я. Мікроекономіка: навч. посіб. / О.Я. Базилінська, О.В. Мініна. – К.: «Центр навчальної літератури», 2009. – 349 с.
13. Башняніна Г.Л. Мікроекономічна теорія: навч. посіб. / Г.Л. Башняніна, О.В.Щедрої. – Львів: Новий Світ, 2007. – 640 с.
14. Вечканов Г.С. Микроэкономика / Г.С. Вечканов, Г.Р. Вечканова. – [7-е изд.]. – С.Пб.: Питер, 2006. – 188 с.
15. Гальперин В.М. Микроэкономика / В.М. Гальперин, С.М. Игнатьев, В.И. Моргунов; под ред. В.М. Тарасевича. – [3-е изд.]. – С.Пб.: Эконом. шк., 2000. – Т.1. – 349 с.
16. Гальперин В.М. Микроэкономика / В.М. Гальперин, С.М. Игнатьев, В.И.Моргунов; под ред. В.М. Тарасевича. – [3-е изд.]. – С.Пб.: Эконом. шк. 2000. – Т.2. – 503 с.
17. Гребенников П.И. Микроэкономика / П.И. Гребенников, А.И. Леусский, Л.С. Тарасевич; под ред. Л.С. Тарасевича. – С.Пб.: Изд-во СПбУЗФ, 1996. – 325 с.
19. Гронтковська Г.Е. Мікроекономіка: практикум: навч. посіб. / Г.Е. Гронтковська, А.Ф. Косік. – [3-тє вид.]. – К.:ЦУЛ, 2010. – 418 с.
20. Долан З. Дж. Микроэкономика: пер. с англ. / З. Дж. Долан, Д. Линдсей; под ред. Б. Лисовика, В. Лукашевича. – С.Пб, 1994. – 368 с.
21. Задоя Л.О. Мікроекономіка: курс лекцій та вправи: навч. посіб. / Л.О. Задоя. – К.: Т-во «Знання», 2002. – 211 с.
22. Ивашковский С.Н. Экономика: микро- и макроанализ: уч.-практ. пособ. / С.Н. Ивашковский. – М.: Дело, 1999. – 315 с.
23. Исохин В.Я. Экономическая теория: введение в рынок и микроэкономический анализ / В.Я. Исохин. – М.:ИНФРА, 1997. – 368 с.
24. Колініченко О.В. Мікроекономіка: практикум / О.В.Колініченко, Л.М. Березіна. – К.: ЦУЛ, 2008. – 432 с.
25. Косік А.Ф. Мікроекономіка: навч. посіб. / А.Ф. Косік, Г.Е. Гронтковська. – К.: ЦУЛ, 2008. – 438 с.
26. Макконенлл К.Р. Экономикс: принципы, проблемы и политика: пер. с англ. / К.Р. Макконенлл, С.Л. Брю. – М.: Республика, 1992. – Т.1-2. – 645 с.
27. Максимова В.Ф. Микроэкономика / В.Ф. Максимова – М.: Соминтек, 1996. – 268 с.

28. Мікроекономіка: навч. посіб. / [Мельникова В.І., Яременко В.Г., Мельникова О.П., Корнівська В.О.]. – К.: ВД «Професіонал», 2005. – 400 с.
29. Микроэкономика / [Плотницкий М.И., Корольчук А.К., Лемешская Д.В., Радько М.К.]; под ред. М.И. Плотницкого. – Минск: Новое знание, 2002. – 427 с.
30. Пиндайк Р. Микроэкономика: пер. с англ. / Р. Пиндайк, Д. Рубинфельд; [под. ред. А.Т. Борисевич, В.М. Полтерович, В.И. Данилов и др.]. – М.: Экономика, Дело, 1992. – 368 с.
31. Макро- і мікроекономічні складові розвитку: монографія / [В.С. Стельмах, А.О. Єпіфанов, І.В. Сало та ін.]. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2006. – 505 с.
32. Пономаренко О.І. Сучасний економічний аналіз: мікроекономіка навч. посібник / О.І. Пономаренко, М.О. Перестюк, В.М. Бурим. – К.: Вища школа, 2004. – Ч.1-2. – 462 с.
33. Тироль Жан. Рынки и рыночная власть: теория организации промышленности: пер. с англ. / Жан Тироль. – С.Пб.: Экономич. шк., 1994 – 259 с.
34. Хайман Д.Н. Современная микроэкономика: анализ и приложение: пер. с англ. / Д.Н. Хайман– М.: Финансы и статистика, 1992. – 323 с.
35. Ястремський О.І. Основи мікроекономіки / О.І. Ястремський, О.Г. Гриценко. – К.: Знання прес, 2007. – 572 с.

5.2. Методичні посібники і вказівки

1. Методичні вказівки до виконання контрольної роботи з дисципліни «Мікроекономіка» для студентів спеціальностей 6.030601 «Менеджмент організацій», 6.030502 «Економічна кібернетика» [Електронний ресурс] / укладач: О.І. Черноус. – Електрон. дані. – Горлівка: ДВНЗ «ДонНТУ» АДІ, 2015. – 1 електрон. опт. диск (CD-R); 12 см. – Систем. вимоги: Pentium; 32 RAM; WINDOWS 98/2000/NT/XP; MS Word 2000. – 74с.

2 Навчальний посібник до курсу «Мікроекономіка» (для студентів напрямів підготовки 6.030601 «Менеджмент організацій», 6.030502 «Економічна кібернетика» денної та заочної форми навчання) (частина 1) [Електронний ресурс] / укладач: О. І. Черноус. – Електрон. дані. – Горлівка: ДВНЗ «ДонНТУ» АДІ, 2015. – 1 електрон. опт. диск (CD-R); 12 см. – Систем. вимоги: Pentium; 32Mb RAM; WINDOWS 98/2000/NT/XP; MS Word 2000. – 108 с.

3 Навчальний посібник до курсу «Мікроекономіка» (для студентів напрямів підготовки 6.030601 «Менеджмент організацій», 6.030502 «Економічна кібернетика» денної та заочної форми навчання) (частина 2) [Електронний ресурс] / укладач: О. І. Черноус. – Електрон. дані. – Горлівка: ДВНЗ «ДонНТУ» АДІ, 2015. – 1 електрон. опт. диск (CD-R); 12 см. – Систем.

вимоги: Pentium; 32Мб RAM; WINDOWS 98/2000/NT/XP; MS Word 2000. – 109
с. – Назва з титул. екрану.